

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

15.22– МР. 98 «С» 2023.10.03.007 ПЗ

АКОПЯНА АРТУРА ШИРАЗОВИЧА

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2024

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України «НАТІ» АГРОТЕХНІЧНИЙ ВІСНИК України "НАТІ"
Факультет агротехнологій та економіки

ПОГОДЖЕНО
Декан факультету
агротехнологій та економіки

ВП НУБіП України «НАТІ»
Галина МАКЕДОН
2024 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «НАТІ»
Наталія ЦАРУК
2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Обліково-аналітичне забезпечення фективності управління
основними засобами»
ВП НУБіП України «НАТІ» ВП НУБіП України "НАТІ"

Спеціальність:

071 «Облік і оподаткування»

Програма підготовки

освітньо-професійна

ВП НУБіП України «НАТІ»
Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

ВП НУБіП України «НАТІ»
Петро СУК
(підпис)

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

д.е.н., професор

(підпис)

Олена ШКАРУПА

ВП НУБіП України «НАТІ»

ВП НУБіП України «НАТІ»

Виконав студент

(підпис)

Артур АКОПЯН

ВП НУБіП України «НАТІ»

ВП НУБіП України «НАТІ»

НІЖИН – 2024

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України "НАТІ" АГРОТЕХНІЧНИЙ ВІСНИК України "НАТІ"
Факультет агротехнологій та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і оподаткування

_____ к.е.н., доц. **Наталія ЦАРУК**

« ____ » _____ 2023 р.

**ВП НУБіП України "НАТІ" ЗАВДАННЯ ВП НУБіП України "НАТІ"
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ**

Акопяну Артуру Ширазовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

ВП НУБіП України "НАТІ" Програма підготовки довітливо-професійна ВП НУБіП України "НАТІ"

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Обліково-аналітичне забезпечення ефективності управління основними засобами»

Затверджена наказом директора ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» від « 03 » 10 2023 № 98 «С»

Термін подання роботи на кафедру 15.01.2024 р.

ВП НУБіП України "НАТІ" Вхідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи ВП НУБіП України "НАТІ"

законодавчі та нормативні акти України, праці зарубіжних та вітчизняних вчених, дані первинних та зведених документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

ВП НУБіП України "НАТІ" а) теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами; ВП НУБіП України "НАТІ"

б) формування обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами у ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів»;

в) шляхи вдосконалення організації обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами у ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» .

ВП НУБіП України "НАТІ" Дата видачі завдання « 05 » 10 2023 р. ВП НУБіП України "НАТІ"

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

Олена ШКАРУПА

_____ (підпис)

Завдання прийняв до виконання

Артур АКОПЯН

_____ (підпис)

РЕФЕРАТ

ВП НУБіП України "НАТІ" на магістерську кваліфікаційну роботу на тему "ВП НУБіП України "НАТІ" «Обліково-аналітичне забезпечення ефективності управління

основними засобами»

Предметом дослідження є методологія обліку та аналізу основних за-

ВП НУБіП України "НАТІ" *собів на підприємстві* ВП НУБіП України "НАТІ"

Об'єктом дослідження є основні засоби ПАТ «Волноваський комбінат

хлібопродуктів».

Мета дипломної роботи – дослідження обліково-аналітичного забезпе-
чення управління основними засобами та розробка напрямків його удоскона-

ВП НУБіП України "НАТІ" *лення.* ВП НУБіП України "НАТІ"

Завдання роботи – розглянути роль обліково-аналітичного забезпечен-
ня управління основними засобами та розробка напрямків його удосконален-
ня.

Завдання роботи – розглянути функції, завдання та роль обліково-
ВП НУБіП України "НАТІ" *аналітичного забезпечення; розкрити класифікацію, оцінку економічну* ВП НУБіП України "НАТІ"

сутність основних засобів; дослідити завдання і значення обліку та аналізу в
управлінні основними засобами підприємства; надати економічну характери-
стику діяльності об'єкта дослідження; розкрити організацію синтетичного та
аналітичного обліку руху основних засобів на підприємстві; дослідити облік
ВП НУБіП України "НАТІ" *амортизації (вносу) та ремонту основних засобів; розкрити організацію та ме-* ВП НУБіП України "НАТІ"
тодику аналізу основних засобів підприємства; оцінити ефективність викори-
стання основних засобів підприємства; розробити рекомендації щодо вдос-
коналення організації обліку основних засобів.

По результатах досліджень сформовані пропозиції щодо вдосконален-
ВП НУБіП України "НАТІ" *ня первинного обліку основних засобів у ПАТ «Волноваський комбінат* ВП НУБіП України "НАТІ"

хлібопродуктів», методики нарахування амортизації та інформаційного за-
безпечення управління основними засобами.

Отриманні результати можуть бути використані у практичній діяльнос-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ті ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» та інших промислових підприємств, їх використання дозволить підприємствам оптимізувати амортизаційні відрахування тим самим зменшивши собівартість товарів, при щорічній переоцінці вартість основних засобів буде відображатися об'єктивно та відповідати реальному моральному та фізичному стану. Оновлення форм первинних облікових документів призведе до зниження трудомісткості облікових робіт, підвищення інформативності документів та скороченню документообігу.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

вінних облікових документів призведе до зниження трудомісткості облікових робіт, підвищення інформативності документів та скороченню документообігу.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ЗМІСТ

ВСТУП

6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

1.1 Роль обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами 11

1.2 Економічна сутність, класифікація та облік основних засобів 18

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

1.4. Економічна характеристика діяльності ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» 33

Висновки до першого розділу 39

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У ПАТ «ВОЛНОВАСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

2.2. Аналіз структури та динаміки основних засобів на підприємстві 58

2.3. Аналіз показників ефективності використання основних засобів 66

Висновки до другого розділу 82

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

3.1. Рекомендації щодо вдосконалення організації обліку основних засобів на підприємстві 84

3.2. Рекомендації щодо інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою на підприємстві	95
ВП НУБіП України "НАТІ"	ВП НУБіП України "НАТІ"
3.3. Використання економіко-математичних методів з метою підвищення ефективності використання основних засобів	101
Висновки до третього розділу	108
ВП НУБіП України "НАТІ"	ВП НУБіП України "НАТІ"
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	114

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВСТУП

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні засоби займають вагоме місце в господарській діяльності підприємств, їх частка дозволяє оцінити рівень забезпеченості необхідними умовами для здійснення фінансової діяльності суб'єктом господарювання. Успішне вирішення завдань управління основними засобами та обґрунтуван-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ня інвестиційної політики в їх частині вимагає ефективного обліку, аналізу та різнобічного використання інформації, яка надається. Надзвичайної актуальності управління основними засобами набуває у зв'язку з широким розповсюдженням застосування прикладних програм з обліку, аналізу, аудиту тощо. Підвищення ефективності використання основних засобів підприємств є

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

резервом збільшення прибутку, тож від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку.

На бухгалтерський облік підприємства покладено завдання з поліпшення інформаційного забезпечення управління і контролю за збереженням

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

основних засобів та зменшенням фінансового стану підприємства, підвищенням ефективності діяльності та зменшенням ризику витрати коштів через непередумані дії.

Велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства має поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням. Цьому сприяє добре побудований об-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

лік основних засобів.

Одним із елементів системи управління є контроль. Завдання контролю операцій з основними засобами полягає в тому, щоб перевірити збереження і використання основних засобів їх даними балансу, правильність аналітично-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

го бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних із веденням їх експлуатації, вибуттям, нарахування зносу і амортизації основних засобів.

Саме тому функціонування суб'єктів господарювання в умовах жорсткої конкуренції та економічної нестабільності робить актуальним питання

раціональності організації і методики обліку, аналізу та аудиту основних за-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Метою даної роботи є дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

1) Розглянути роль обліково-аналітичного забезпечення, його функції та за-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- 2) Розкрити економічну сутність основних засобів, їх класифікацію і оцінку;
- 3) Дослідити значення і завдання обліку та аналізу в управлінні основними засобами підприємства;
- 4) Надати економічну характеристику діяльності об'єкта дослідження;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- 5) Розкрити організацію синтетичного та аналітичного обліку руху основних засобів на підприємстві;
- 6) Дослідити облік амортизації (зносу) та ремонту основних засобів;
- 7) Розкрити організацію та методику аналізу основних засобів підприємства;
- 8) Оцінити ефективність використання основних засобів підприємства;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- 9) Розробити рекомендації щодо вдосконалення організації обліку основних засобів.

Об'єктом дослідження у роботі є основні засобів Приватного Акціонерного товариства «Волноваський комбінат хлібопродуктів»

Предметом дослідження є методологія обліку та аналізу основних за-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

асобів на підприємстві. Реалізація вищевказаних завдань здійснювалось з використанням загальноприйнятих методів економічних досліджень зокрема таких, як балансовий, монографічний, економічно статистичні методи із застосуванням середніх і відносних величин та рядів динаміки, розрахунково-конструктивний, а

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

також таблицний і графічний способи відображення економічної інформації.

Під час процесу дослідження, вивчалися праці вітчизняних і зарубіжних вчених, таких, як: Верхоглядова Ф.Ф., Бланк І.О., Волощук В.О., Загородній А.Г., Пилипенко А.А., Камінська Т.Г., Сук Л.К., Цал-Цалко Ю.С., націо-

нальні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, інші інструктивні вказівки і рекомендації Міністерства фінансів України, облікові дані підприємства.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Практичне значення магістерської кваліфікованої роботи полягає у тому, що розроблені пропозиції можуть бути використані у практичній діяльності ПАТ «Волноваський хлібокомбінат хлібопродуктів» та інших промис-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

лових підприємств. Їх використання дозволить підприємствам оптимізувати амортизаційні відрахування тим самим зменшивши собівартість товарів, при щорічній переоцінці вартість основних засобів буде відображатися об'єктивно та відповідати реальному моральному та фізичному стану, оновлення форм первинних облікових документів призведе до зниження трудоміс-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

кості облікових робіт, підвищення інформативності документів та скороченню документообігу.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВП НУБіП України "НАТІ"

1.1. Роль обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Сучасні підприємства потребують гнучких систем оцінки й аналізу діяльності як своїх підрозділів, так підприємства в цілому.

Успішність діяльності суб'єктів господарювання значною мірою залежить від стану, наявності й ефективності використання основних засобів, що особливо визначальною часткою в їхній структурі виступає й особливим значенням основних засобів як необхідних засобів праці для виробництва продукції (робіт, послуг).

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Дослідження проблем підвищення ефективності використання основних засобів є особливо актуальним для виробничих підприємств, так як їх використання має суттєвий вплив на своєчасність і якість випуску продукції

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Зважаючи на те, що основні засоби суттєво відрізняються між собою за своїм функціональним призначенням, прийняття ефективних управлінських рішень потребує достовірних даних про стан їх використання, котре значною мірою залежить від наявності обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємств.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Розглядом обліково-аналітичного забезпечення в своїх працях займалися багато сучасних науковців, серед яких: Бланк І.О., Бутинець Ф.Ф., Волощук В.О., Загородній А. Г., Камінська Т. Г., Пилипенко А.А. та інші. В своїх наукових працях вчені підіймали питання трактування сутності самого поняття «обліково-аналітичне забезпечення» та розкривали більш

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

глибокі питання пов'язанні з розробкою та впровадженням обліково-аналітичне забезпечення.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

В економічній літературі застосовуються такі поняття, як: «обліковоаналітичне забезпечення», «обліково-аналітична система», «обліковоінформаційне забезпечення» та «інформаційна система». Погляди вчених щодо трактування поняття «обліково-аналітичне забезпечення» наведено в

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Таблиця 1.1

Погляди вчених щодо трактування понять «обліково-аналітичне

ВП НУБіП України "НАТІ" **забезпечення»** ВП НУБіП України "НАТІ"

Автор	Визначення
Біланк І.О. [29]	Інформаційне забезпечення - це процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних оперативних управлінських рішень по всіх аспектах фінансової діяльності підприємства.
Бутинець Ф.Ф. [27]	Системою обліково-аналітичного забезпечення підприємства є сукупність методів, за допомогою яких узагальнюються процеси виробництва, постачання і реалізації продукції, вирішуються чітко визначені цілі й забезпечується управління підприємством на основі реалізації його тактичних і стратегічних завдань.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

<p>Волощук В. О. [31]</p>	<p>Обліково-аналітичне забезпечення слід розглядати як єдність підсистем обліку, аудиту та аналізу, взаємодіючих через інформаційні потоки в процесі формування і передачі оперативної та якісної обліково-аналітичної інформації для забезпечення обґрунтованості та ефективності прийняття управлінських рішень у системі управління підприємством, а також зовнішніми користувачами.</p>
<p>Загородній А. Г.</p>	<p>Система обліково-аналітичного забезпечення підприємства є формою організації всіх видів обліку й аналізу, метою якої є забезпечення менеджерів підприємства інформацією для прийняття економічних і стратегічних управлінських рішень та контролю за їхньою реалізацією.</p>
<p>Камінська Т. Г. [28]</p>	<p>Обліково-аналітичне забезпечення - це безперервне, цілеспрямоване формування відповідних інформаційних потоків, підпорядкованих вимогам аналізу, планування та підготовки і контролю фінансових управлінських рішень.</p>

Всі наведені вище трактування поняття, які використовуються для визначення сутності тотожних визначень, характеризують процес акумулювання, передачі та обробки обліково-аналітичної інформації, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам різних рівнів управління з метою прийняття ними відповідних рішень.

Обліково-аналітичне забезпечення слід розглядати як систему оскільки в гносеологічному розумінні термін «система» означає певну єдність, яка утворюється із багатьох елементів, що перебувають у відносинах і зв'язках один з одним.

Таким чином, під обліково-аналітичним забезпечення пропонуємо розуміти сукупність підсистем внутрішньої та зовнішньої інформації, що забезпечують процес постійного цілеспрямованого збору, обробки та оцінки інформації, необхідної для цілей планування діяльності, розробки, прийняття і реалізації ефективних управлінських рішень.

Обліково-аналітична система має свої тематичні елементи (підсистеми), у яких виділяються підсистеми нижчого рівня. Умовно обліково-аналітичну систему можна розділити на підсистеми внутрішньої інформації та зовнішньої.

Зобразимо схему обліково-аналітичної системи на рис. 1.1.

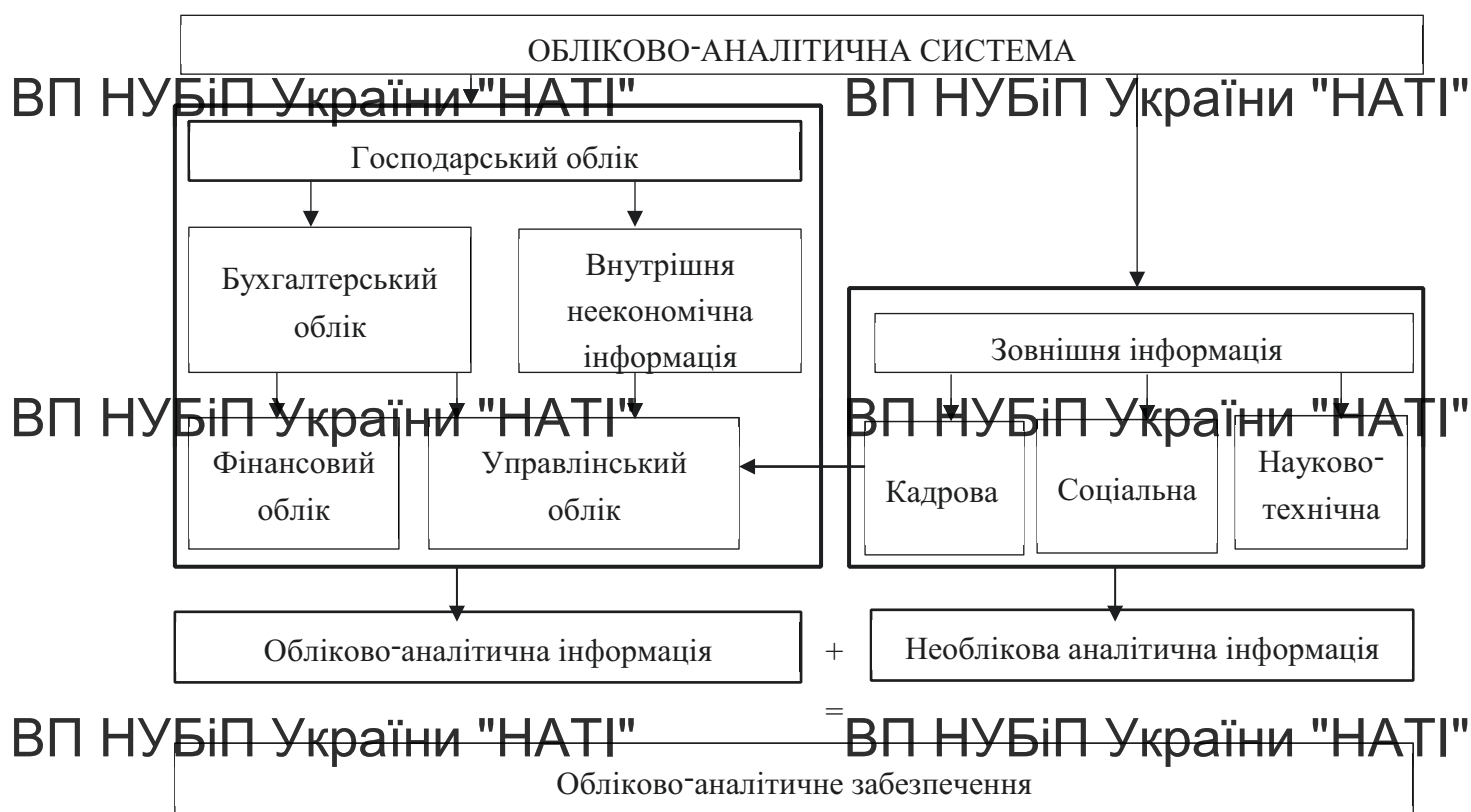

Рис. 1.1. Схема обліково-аналітичної системи

З рис. 1.1 видно, що обліково-аналітична система розкладається на внутрішню інформацію або господарський облік та зовнішню інформацію. Підсистему господарського обліку можна поділити на види інформації: бухгалтерську та внутрішню неекономічну інформацію. Результати

бухгалтерського обліку в свою чергу є основою для фінансового та управлінського обліку. Для управлінського обліку необхідна не лише бухгалтерська інформація, а й внутрішня неекономічна інформація та зовнішня інформація. Шляхом аналізу та синтезу дані господарського обліку формують обліково-аналітичну інформацію, а дані зовні зовнішньої інформації – необлікову аналітичну. В свою чергу обліково-аналітична та необлікова

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

аналітична інформації разом складають обліково-аналітичне забезпечення. Функціями системи обліково-аналітичного забезпечення є такі, як:

1) облікова – здійснення збору, реєстрації, узагальнення, збереження, передачі інформації про факти господарської діяльності підприємства;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2) інформаційна – забезпечення інформацією про елементи обліковоаналітичної системи зовнішніх і внутрішніх користувачів;

3) аналітична – обробка облікової, статистичної та необлікової інформації методами аналізу (економічного, статистичного, фінансового, стратегічного, тощо);

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4) контрольна – здійснення зіставлення планових і фактичних показників діяльності підприємства для підвищення її ефективності.

Завданнями обліково-аналітичної системи є:

1) надання інформації для прийняття управлінських рішень;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2) оцінка ефективності діяльності з урахуванням особливостей обліку на підприємстві;

3) опрацювання напрямків розвитку підприємства в межах

загальнодержавних концепцій; здійснення контролю та планування діяльності підприємства;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4) удосконалення обліку з урахуванням галузевих особливостей.

Узагальнюючи вищевикладене, можна констатувати, що від інших

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

систем управління, обліково-аналітичне забезпечення відрізняється тим, що воно є цілісним, незмінним з певним набором теоретико-концептуальних і методичних елементів.

Під управлінням основними засобами необхідно розуміти процес розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень, а також контроль

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

за їх виконанням щодо формування, використання та відтворення основних виробничих фондів підприємства. При цьому ефективність управлінської системи буде залежати головним чином від якості інформаційної бази, яка є результатом синергії двох компонентів: зовнішнього та внутрішнього інформаційного забезпечення.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Повна, адекватна та достовірна інформація про наявність та рух основних засобів, їх технічний стан, витрати на формування й відтворення, інтенсивність та ефективність використання це ті дані, на основі яких мають обґрунтовуватися стратегії та прийматися оперативні рішення у сфері управління основними засобами підприємств. Роль такого генератора ін-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

формації для потреб управління, крім бухгалтерського обліку, виконує система економічного аналізу.

Формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства передбачає послідовне виконання таких завдань: забезпечення повноти та своєчасності відобра-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

ження в обліковій системі підприємства операцій з формування, використання та відтворення основних засобів; визначення системи аналітичних показників для оцінки стану, інтенсивності та ефективності використання основних засобів підприємства; формування механізму систематизації та узагальнення необхідної для потреб управління основними засобами

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

підприємства даних бухгалтерського обліку за методики їх наступної трансформації в аналітичну інформацію; розробка та апробація заходів, спрямованих на підвищення рівня ефективності використання основних засобів, а також порядку здійснення контролю за їх виконанням.

Основою інформаційної бази управління основними засобами

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

підприємства є дані бухгалтерського обліку, на підставі яких здійснюється аналіз стану та ефективності використання засобів виробництва. Облікова система є першоджерелом створення інформаційного поля для реалізації усіх інших функцій управління. Дані бухгалтерського обліку, що використовуються в процесі прийняття управлінських рішень, представлені

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

звітною інформацією, а також відомостями за аналітичними та синтетичними рахунками, на яких акумулюється інформація про основні засоби підприємства [32].

Важливою функцією управління підприємством є економічний аналіз, за допомогою якого осмислюється інформація про факти госпо-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

дарського життя, на його основі розробляються та обґрунтовуються управлінські рішення. За допомогою використання економічного аналізу облікова інформація трансформується в аналітичну. В процесі проведення аналізу стану та ефективності використання основних засобів застосовується увесь арсенал методичних прийомів, однак найбільш поширеним

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

та інформаційно-містким є коефіцієнтний аналіз, який на основі розрахунку співвідношення абсолютних величин, характеризує різні аспекти формування, використання та відтворення основних засобів підприємства.

Отже, ефективне управління основними засобами підприємства потребує налагодженої системи обліково-аналітичного забезпечення, здатної

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

своєчасно формувати достовірну інформацію про стан підприємств та ефективність використання засобів виробництва. Адже управлінські рішення, прийняті на основі неактуальної та обмеженої інформації, можуть не тільки не принести бажаного ефекту, а й негативно вплинути на хід виробничого процесу.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1.2. Економічна сутність, класифікація та облік основних засобів

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні засоби відіграють важливу роль у виробничому процесі організації. Від того, які засоби праці експлуатуються, в якому стані вони знаходяться і якому рівні технічного розвитку вони відповідають, залежить результат діяльності компанії і його рівень. Прийнято вважати, що основні засоби є часткою всіх засобів виробництва, тобто засобами праці,

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

за допомогою яких у виробничому процесі людина може вплинути на предмет праці, видозмінюючи його для певної мети. Відмінність засобів праці від предметів праці полягає, перш за все, в тому, що вони неодноразово беруть участь у процесі виробництва, при цьому зберігають свою натуральну та речову форму, поступово зношуються і частинами переносять свою вартість на виготовлений продукт.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Слід звернути увагу на те, що в науковій літературі та на практиці разом з поняттям «основні засоби» економісти також використовують такі поняття, як «основний капітал», «необоротні активи» та «основні фонди».

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Термін «основний капітал» та «основні фонди» вперше використав шотландський економіст Адам Сміт. Під основним фондом автор розумів будь-яке накопичення продуктів землі і промислової праці, а капіталом – фонди, що приносять дохід та прибуток [1, с.327]. Отже, Адам Сміт

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

визначав фонди як матеріальну основу для утворення капіталу. Основою положень марксизму Карл Маркс відносив до основного капіталу ту частину капіталу, що повністю бере участь у виробничому процесі та переносить свою вартість на виготовлену продукцію частинами по мірі зношення [2].

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Автор неокласичного синтезу Пол Самуельсон розглядав основний капітал як блага тривалого використання, що їх використовують в якості ресурсів в майбутньому виробництві, одночасно будучи як ресурсом, так і продуктом, на який поширюється право власності [3].

Такі науковці, як С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі відзначали, що капітал це «Резерв вироблених товарів, що беруть участь у виробництві товарів і послуг». У власних дослідженнях вони виходили з принципу, що основний капітал є благом тривалого користування, його сьогоднішня цінність залежить від того, що він зробить у майбутньому» [4].

В Україні визначення поняття «основні засоби» можна розглядати з різних сторін. Велика кількість вчених вивчає теоретичні основи категоріального інструментарію економічної науки, у тому числі й досліджуваного терміну. Тож слід розглянути трактування терміну «основні засоби» зі сторони сучасних науковців (табл.1.2) та нормативно-правових актів (табл. 1.3).

Таблиця 1.2

Визначення поняття «основні засоби»

Автор	Визначення поняття
Бабаєв Ю.А. [9]	Основні засоби – це частина майна, використовувана як засоби праці при виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців.
Бланк І.А [10]	Основні засоби – сукупність матеріальних активів в формі засобів праці, які багаторазово приймають участь в процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами.
Бутинець Ф.Ф. [11]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення

<p>ВП НУБіП України "НАТІ"</p>	<p>адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік.</p>
<p>ВП НУБіП України "НАТІ" Верхоглядова Н.І. [12]</p>	<p>Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу.</p>
<p>ВП НУБіП України "НАТІ" Загородній А.Г. [13]</p>	<p>Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік</p>
<p>ВП НУБіП України "НАТІ" Сук Л.К. [14]</p>	<p>Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері.</p>
<p>ВП НУБіП України "НАТІ" Цал-Цалко Ю.С.[15]</p>	<p>Речові необоротні (неспоживчі) об’єкти, що, як передбачається, будуть використовуватися більше 365 календарних днів з дати</p>

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"	введення в експлуатацію (операційного циклу, якщо він довший за рік) для потреб процесу виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, вартість яких більша величини, яка визначена підприємством для матеріальних необоротних матеріальних активів.
-------------------------	--

Таблиця 1.3

Нормативні визначення поняття «основні засоби»

Джерело	Визначення поняття
Податковий Кодекс України [5]	Основні засоби - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

<p>Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6]</p>	<p>Основні засоби - це сукупність всіх засобів праці, які функціонують в натуральній формі впродовж тривалого часу (більше одного року) як у сфері виробництва, так і в невиробничій сфері і протягом всього терміну служби не втрачають своєї споживчої форми; поступово зменшують свою вартість у зв'язку з фізичним або моральним зносом; беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох виробничих циклів.</p>
<p>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [7]</p>	<p>Основними засобами є матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальнокультурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).</p>
<p>Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [8]</p>	<p>Основні засоби - це матеріальні об'єкти, що їх а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.</p>

Найважливішим законодавчим актом, що регулює бухгалтерський облік є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р №996-XIV зі змінами та доповненнями, але в даному законі відсутнє визначення поняття «основні засоби», тому слід розглянути визначення в Податковому кодексі України та національних і міжнародних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Аналізуючи табл. 1.3 можна виділити основні критерії визнання ос-

новних засобів:
ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- 1) актив, що утримується з метою використання в процесі виробництва, або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам;
- 2) строк використання більше одного року чи операційного циклу; поступово зменшують свою вартість у зв'язку з фізичним або моральним зносом;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- 3) присутній критерій вартісності за яким вирішується чи вважається актив основним засобом чи необоротним матеріальним активом.

При цьому в Податковому кодексі та в Національному положенні бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» йдеться мова про поступове зменшення вартості активу, тобто при визна-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ченні поняття «основні засоби» важливим критерієм визнання є перенесення вартості на товари чи послуги у вигляді амортизації. Також слід зазначити, що згідно з редакцією Податкового кодексу України від 23 травня 2020 року вартісний критерій основних засобів змінився, а саме збільшився з 6 тис. грн до 20 тис. грн, але при цьому підприємства можуть

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

встановлювати його самостійно, зазначаючи його в Наказі про облікову політику підприємства.

Більшість сучасних науковців розглядали в своїх працях проблема-тику трактування поняття «основні засоби». Деякі з вчених погоджуються з законодавчо прийнятим визначенням поняття, а інші узагальнюють своє

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

бачення та формують власне визначення поняття. Водночас треба наголосити на тому, що у роботах дослідників відсутній єдиний підхід до визначення поняття «основні засоби», його характеристики, визначення його ознак та конкретизації цієї наукової категорії у сучасній економічній науці.

Найбільш визначними є праці таких вчених, як: Бланк І.А., Бутинець

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

В.Ф., Верковська Н.Д., Загородній А.Г., Сук Л.К., Маджарко Ю.С. їх погляди визначення поняття «основні засоби» наведено в табл. 1.2.

Отже, більшість авторів під основними засобами розуміють матеріальні активи підприємства.

На основі аналізу нормативних документів та праць науковців озна-

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**
ками основних засобів слід вважати:

- 1) вартісність (перевищення встановленого державою ліміту);
- 2) матеріальне вираження (гроші, засоби виробництва, устаткування тощо);
- 3) функціональне функціональне призначення (сфера використання у виробництві, торгівлі чи наданні послуг);

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**
4) тривалість використання (не менше одного року);

- 5) зношуваності (здатність до зменшення вартості у зв'язку з використанням-амортизація).

Згідно з цими ознаками та проведеним аналізом нормативного визначення та наукових трактувань слід сформулювати власне поняття

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**
«основні засоби». Тож на думку автора, основні засоби – це довгестрокові

активи, які використовуються при виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, вартість яких перевищує встановлений на підприємстві вартісний критерій, і при цьому поступово зменшується шляхом перенесення частини до собівартості товарів, робіт чи послуг у

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**
випадку амортизації!

Класифікацію основних засобів наведено в Податковому кодексі України та в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». При цьому слід зазначити, що податкова класифікація основних засобів максимально наближена до їх класифікації в бухгалтер-

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**
ському обліку та має однакові групи та назви груп.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку не визначають чіткої класифікації основних засобів, а лише наводять приклади узагальнених груп подібних активів таких, як: земля, машини і обладнання, автомобілі, літаки, меблі та інше.

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**
Класифікація основних засобів і інших необоротних активів

згідно з Податковим кодексом наведено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Класифікація груп основних засобів й інших необоротних активів згідно з Податковим кодексом України та мінімально допустимі строки їх корисного використання

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	–
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі споруди	20
передавальні пристрої	15
група 4 – машини та обладнання	10
З них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми вартість яких перевищує 20000 гривень	5
група 5 – транспортні засоби	2
група 6 – інструменти, прилади, інвентар, меблі	5
група 7 – тварини	4
група 8 – багаторічні насадження	6
група 9 – інші основні засоби	10
група 10 – бібліотечні фонди	12
	–

група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	–
група 12 – нематеріальні (непідступні) споруди	–
група 13 – природні ресурси	–
група 14 – інвентарна тара	6
група 15 – предмети прокату	5
група 16 – довгострокові біологічні активи	7

Як видно з табл. 1.4 класифікація груп основних засобів й інших необоротних активів яка визначена Податковим кодексом України представлена у вигляді 16 груп, з яких 9 перших груп саме основні засоби, групи 10-16 це інші необоротні матеріальні активи. Кожна група являє собою одна-

кову за характером та способом використання активи, для яких в податковому обліку визначено мінімально допустимі строки корисного використання. Строки корисного використання досить важливі для підприємств, що проводять коригування фінансового результату для нарахування податку на корисний прибуток. Якщо в бухгалтерському обліку строк корисного використання менший за мінімальний податковий, то слід використовувати саме податковий мінімальний строк, а якщо навпаки бухгалтерський строк більший за податковий, то можливо залишити його не змінним. Це не стосується малих підприємств та підприємств, що не проводять коригування фінансового результату.

Перед тим, як розглянути облік основних засобів слід розглянути види вартості за міжнародними та національними стандартами.

В Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» наведено визначення первісної вартості, що є аналогом собівартості в міжнародних стандартах, справедливої вартості, переоціненої вартості, вартості, що амортизується, амортизації та залишкової вартості.

При надходженні основних засобів шляхом придбання чи створення

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

в бухгалтерському обліку актив відображається за первісною вартістю, яка складається з суми витрат на придбання, що включає суму мита, реєстраційних зборів та непрямих податків, витрат що пов'язані з доставкою та доведенням до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою. При безоплатному надходженні основних засобів актив

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

відображається за справедливою вартістю, яка являє собою суму, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції за реальними ринковими цінами.

В процесі експлуатації основні засоби поступово зношуються. Не змінюючи своєї матеріальної форми основні засоби передають частину

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

своєї вартості новоствореному продукту, при цьому стаючи частиною його собівартості. Амортизація являє собою об'єкт обліку, хоча в майновому комплексі організації такого об'єкта не знайти, це абстрактний об'єкт.

Згідно з Національним положенням (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» амортизація – систематичний розподіл вар-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

тості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Пунктом 26 цього положення визначено методи амортизації основних засобів. Методи амортизації та її розрахунки зображено в рис. 1.2.

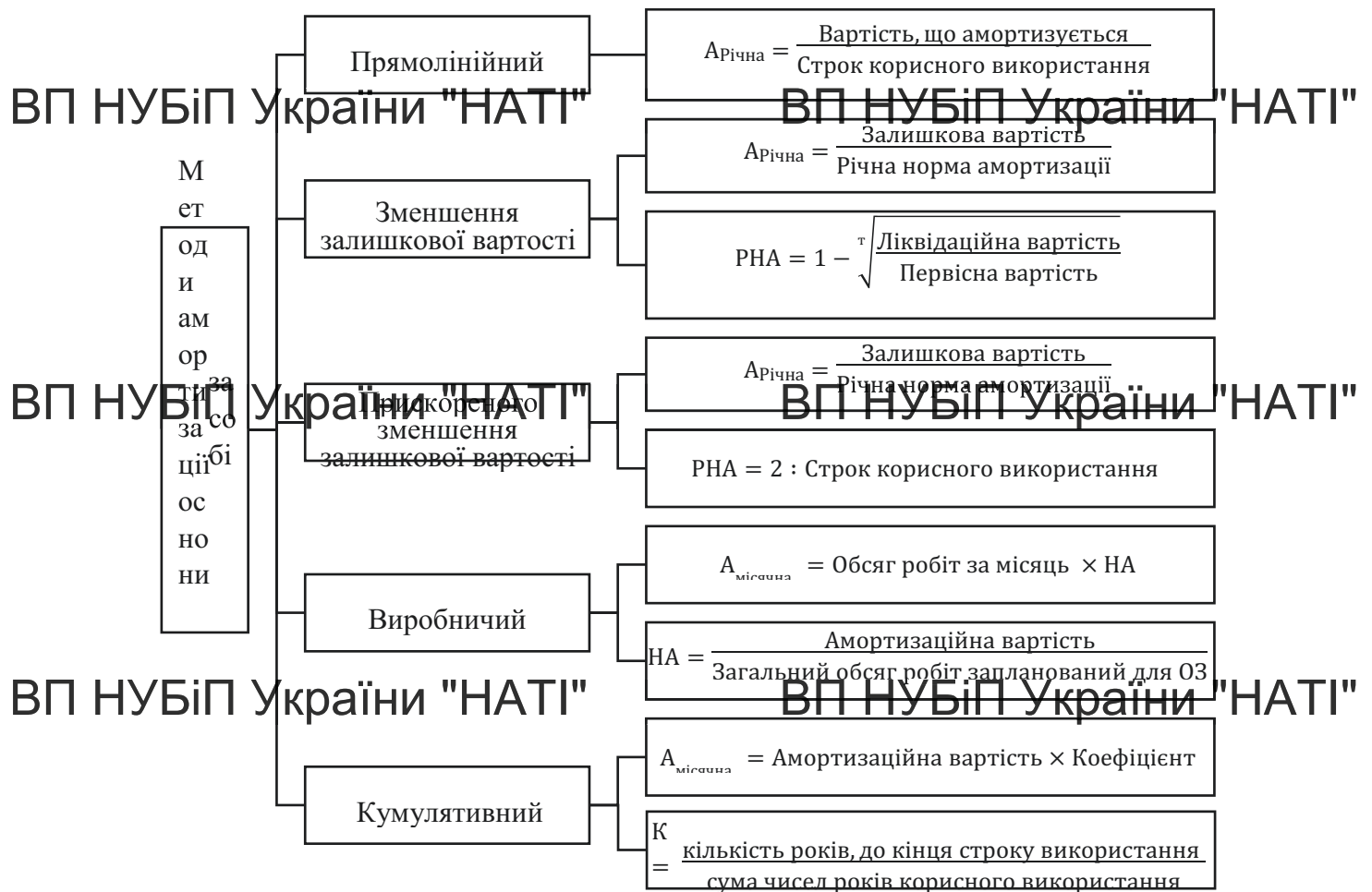
ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Рис. 1.2. Методи амортизації основних засобів

Ці методи визначені в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», в Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» наведено аналогію з 5 цих методів: прямолінійний метод, метод зменшення залишку (зменшення залишкової вартості) та метод суми одиниць продукції (виробничий метод).

Застосування одного із методів нарахування амортизації по групі однорідних об'єктів основних засобів проводиться протягом усього строку корисного використання об'єктів, що входять в цю групу.

У Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку основ-

них засобів є однойменний синтетичний рахунок 10. Цей рахунок є актив-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ним, балансовим, основним та матеріальним. Рахунок 10 має 10 суб-рахунків: інвестиційна нерухомість, земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, будинки та споруди, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти та інвентар, тварини, багаторічні насадження, інші основні засоби.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Інформацію про нараховану суму амортизації об'єктів 03 та інших необоротних матеріальних активів відображають за кредитом рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів».

1.3. Аналіз стану основних засобів на підприємствах України

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

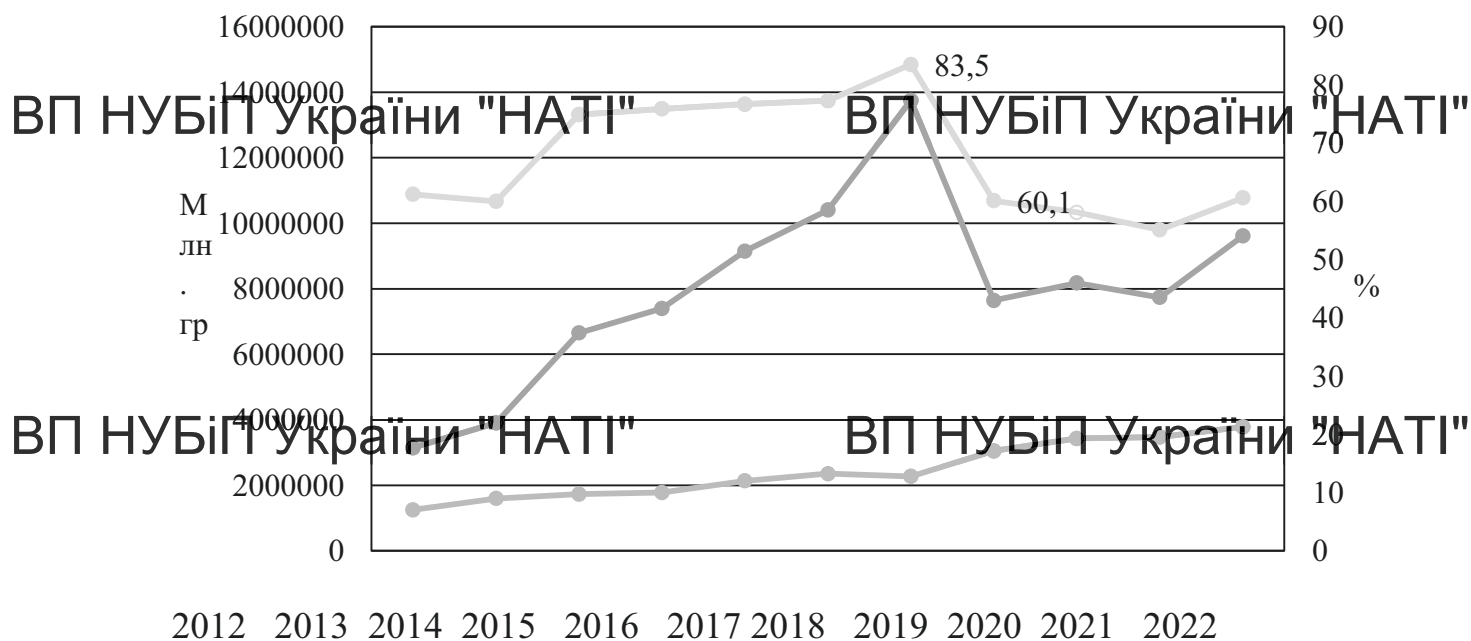
В умовах ринкової економіки господарюючі суб'єкти (підприємства, фірми, організації) виступають нижньою ланкою всієї економіки, оскільки саме на підприємстві створюються необхідні суспільству продукція і послуги, використовуються виробничі ресурси, застосовуються прогресивна техніка і технологія.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Промислові підприємства України працюють в складних умовах, більшість з тих, що стали нащадками радянських заводів та фабрик до сих пір використовує обладнання тих часів. Власники великих підприємств відносять невпевненість та нестабільність економіки країни та світу, та неохоче оновлюють основні засоби. Саме тому слід розглянути в динаміці первісну та залишкову вартості, а також ступінь зносу існуючих основних засобів на підприємствах в Україні не залежно, яким видом діяльності вони зайняті (рис.1.3) [41].

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- Залишкова
- Ступінь зносу

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Рис. 1.3. Динаміка первісної та залишкової вартості основних засобів підприємств України з 2012 р. по 2022 р.

На рис. 1.3 відображена динаміка первісної та залишкової вартості основних засобів України з 2012 року по 2022 рік на якій видно піки

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

стрімкого зростання первісної вартості та майже незмінну, пряму залишкову вартість, що свідчить про завищену вартість. Найкритичніший показник ступеня зносу був в 2018 році та склав 83,5 %. Такий високий рівень показника свідчить про те, що знос необоротних активів складає 4/5 їх вартості. Також з рис.1.3 видно, що для проведення аналізу стану

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

основних засобів України доцільно розглядати саме період з 2019 року, а не з 2012 року, оскільки статистичні дані зібрані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській обла-

стях. Також дивлячись на дані за 2019-2020 рік видно стрімке падіння первісної вартості та ступеня зносу, що свідчить про проведення ліквідації чи переоцінки вартості майна, тим самим відбулося зменшення ступеня зносу з 83,5 % до 60,1 %.

Аналіз вартості основних засобів України за 2019-2022 роки представлено в табл. 1.5.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Таблиця 1.5

Вартість основних засобів підприємств України у 2019-2022 роках

Роки	У фактичних цінах на кінець року, млн грн		Ступінь зносу, %
	Первісна (переоцінена) вартість	Залишкова вартість	
2019	7 641 357	3 047 839	60,1
2020	8 177 408	3 428 908	58,1
2021	7 733 905	3 475 242	55,1
2022	9 610 000	3 783 494	60,6

Проводячи аналіз стану основних засобів за 2014-2022 роки слід звернути увагу на те, що порівняно з 2019 і 2020 у період з 2021 первісної та залишкової вартості: первісна вартість збільшилась на 7 %, а залишкова вартість збільшилась на 12,5 %. Тобто при зростанні первісної та залишкової вартості знос зменшився на 2 пт. В періоді 2022-2023 рр. також присутнє збільшення вартості, але первісна вартість зросла на 24%, а залишкова всього на 8,2%, при цьому ступінь зносу збільшився на 5,5 пт, що свідчить про те, що зношуваність основних засобів значно посилилась. Зношуваність основних засобів на кінець 2022 року становила 60,6 %, що значить знос дорівнює майже 2/3 від їх вартості.

В Україні основні засоби використовуються в усіх видах економічної діяльності, при цьому 34% від всієї вартості основних засобів приходить на промисловість, а 18% на транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність.

Оскільки базою практики та об'єктом дослідження є промислове підприємство, то слід детальніше зобразити розподіл вартості промислових основних засобів за галузями та дослідити динаміку, яку зображено на рис. 1.4.

Рис. 1.4 Динаміка вартості основних засобів, що залізанні у промисловості України з 2019 р. по 2022 р.

За даними Держаної служби статистики України промислові підприємства поділено на такі види економічної діяльності, як: добувна промисловість і розроблення кар'єрів; переробна промисловість; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; водопостачання; каналізація, поводження з відходами.

Якщо аналізувати кожну галузь окремо, то можна сказати, що вартість основних засобів переробної промисловості зазнала стрімке падіння в 2017 році, а в 2022 році зріс був майже невідчутний після падіння. Галузь постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря за роки мала стрімке падіння вартості основних засобів в 2020 році та їх стрімке зростання в 2022 році. Вартість основних засобів задіяних в добувній промисловості та водопостачанні була майже незмінна за аналізований період.

1.4. Економічна характеристика діяльності ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів»

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» є цілісним майновим комплексом, та не має дочірніх підприємств, філій, представництв та інші відокремлених структурних підрозділів. В 2014 році ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» представляв собою промислове підприємство, до складу якого входили:

- комбікормовий цех, виробничою потужністю 92000 тонн розсипних комбікормів на рік. Цех по виробництву розсипних комбікормів виробляє повноцінні корми для молодняку та дорослої птиці, свиней, рогатої худоби;
- цех шелушіння ячменя виробничою потужністю 12000 тон зерна на рік;

- цех екструдювання зерна (проводиться дроблення зерна) вироб-

ничю потужністю 10000 тон;
ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- виробнича ділянка по прийманню сировини емкістю 22000 тон; -
зернова сушила (50 планових тон);

- адміністративний корпус, в якому знаходяться: адміністрація; бух-
галтерія; відділ кадрів; виробнича лабораторія.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

За звітний період зміни в організаційній структурі товариства не
відбувалися.

Повна назва бази переддипломної практики: Приватне акціонерне
товариство «ВОЛНОВАСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ».

ВП НУБіП України "НАТІ"

Адреса: Україна, 03115, місто Київ, проспекти Березовийський, буди-
нок 121в, офіс 103

ВП НУБіП України "НАТІ"

Основними видами діяльності за кодами КВЕД є:

10.91 – Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на
фермах (основний);

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

01.11 – Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур
і насіння олійних культур;

01.62 – Допоміжна діяльність у тваринництві;

43.21 – Електромонтажні роботи;

46.18 – Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі ін-
шими товарами;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

46.21 – Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і
кормами для тварин;

46.46 – Оптова торгівля фармацевтичними товарами;

80.10 – Діяльність приватних охоронних служб;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

46.90 – Неспеціалізована оптова торгівля;

47.73 – Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізо-
ваних магазинах;

49.41 – Вантажний автомобільний транспорт;

68.20 – Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;

75.00 – Ветеринарна діяльність;

77.12 – Надання в оренду вантажних автомобілів;

Товариство здійснювало виготовлення та реалізацію комбікормів;

вдійснювало виробництво основним видом продукції, що випускався була комбікормова продукція - розсипні та гранульовані комбікорми. Робота

Підприємства була зорієнтована на задоволення потреб у комбікормах сільгосп підприємств Волноваського району. Найбільш перспективним видом продукції був перспективним видом продукції для ПАТ «Волновась-

кий комбінат хлібопродуктів» був курячий комбікорм

Первісне визнання та оцінка фінансових інструментів Підприємство визнає фінансові активи та зобов'язання у своєму балансі тоді, коли вона стає стороною контрактних зобов'язань стосовно даного інструменту. Операції з придбання та реалізації фінансових активів та зобов'язань

визначаються з використанням обліку за датою розрахунку. Операції прид-

бання фінансових інструментів, які згодом будуть оцінені за справедливою вартістю між датою проведення операції та датою розрахунку, обліковуються аналогічним чином, що й придбані інструменти.

У своїх оцінках Підприємство ґрунтується на історичних результа-

тах, враховуючи тип докупля, тип операції та особливості умови кожної уго-

ди. Виручка відображається в сумі справедливої вартості активів, які отримані або будуть отримані. Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Сума такої заборгованості

визнається витратами Підприємства. Умовні зобов'язання та передча-

чені активи Умовні зобов'язання не визнаються у фінансовій звітності. Такі зобов'язання розкриваються у примітках до фінансової звітності, за винятком тих випадків, коли ймовірність відтоку ресурсів, що втілюють

економічні вигоди, є незначною. Умовні активи не визнаються у фінансовій звітності, але розкриваються у примітках в тому випадку, якщо існує достатня ймовірність отримання від них економічних вигод. Визнання витрат Витрати визнаються Підприємством, якщо виконуються наступні умови: сума витрат може бути надійно визначена, і виникає зменшення в майбутньому економічних вигод, пов'язаних зі зменшенням активу або збільшенням зобов'язань.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Станом на 31 грудня 2019 року, використовуючи методи та припущення, які не змінилися з попереднього року, були використані Компанією для оцінки справедливої вартості кожного класу фінансових інструментів, для яких є доцільним оцінка такої вартості: Гроші та їх еквіваленти - спра-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ведлива вартість еквівалентна балансовій вартості даного фінансового інструмента. Торгова та інша дебіторська заборгованість, видана фінансова допомога - справедлива вартість наближена до балансової вартості, оскільки резерв сумнівних боргів є обґрунтованою оцінкою дисконту, що відображає вплив кредитного ризику. Торгова та інша кредиторська забор-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

гованість, справедлива вартість еквівалентна балансовій вартості торгової та іншої кредиторської заборгованості.

Особи, послугами яких користується емітент:

- 1) ПАТ " НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ ";
- 2) Товариство з обмеженою відповідальністю "АЛЬДАРІС-ІНВЕСТ.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Приходько Алла Григорівна – Член Ревізійної комісії

Олексюк Юрій Володимирович –Член наглядової ради

Гейкіна Лариса Іванівна – Головний бухгалтер

Нечай Володимир Миколайович –Член Ревізійної комісії

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Погорний Станіслав Олександрович – Голова Ревізійної комісії

Шаркова Галина Євгенівна – Головний бухгалтер

Стасевич Степан Ярославович – Член Наглядової ради

Дячук Віталій Васильович – Директор

Мельник Ірина Степанівна – Член Наглядової ради

Прокоса Богдан Сергійович – Член Наглядової ради (Голова)

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

Товариство самостійно планує свою виробничо-господарську діяльність Продаж продукції, виконання робіт і надання послуг здійснюються за цінами тарифами, що встановлюються самостійно.

Далі у табл. 1.6 проведемо аналіз основних фінансово-економічних

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

показників товариства на основі показників, наведених у фінансовій звітності за

2020-2022 рр.

Таблиця 1.6

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні показники господарської діяльності

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Показник	Роки			Абсолютні відхилення	
	2020	2021	2022	2021 р. до 2020 р.	2020 р. до 2019 р.
1. Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг), тис. грн	125164	145167	135929	92482	-92482
2. Інші операційні доходи, тис. грн.	102088	13900	10303	-88198	-3587
3. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	968090	1226609	1115180	258519	-111429
4. Чистий прибуток, тис. грн.	47123	16742	19819	65875	3858
5. Основні засоби (первісна вартість),	71612	88629	257560	18017	167931

тис. грн.					
6. Чисті основні засоби,	46593	58400	99137,5	40738	
7. Оборотні активи, тис. грн.	504341	558124	540977	53783	-17147
8. Запаси, тис. грн.	196425	227525	209890	31101	-17635
9. Зареєстрований капітал, тис. грн.	64313	64313	64313	0	0
11. Середня кількість працівників, люд.	1938	1922	1909	-16	-13
12. Фонд оплати праці, тис. грн.	240427	281176	322855	40749	41679
13. Середньомісячна заробітна плата, грн.	10,338	12,191	14,093	1,853	1,902
14. Фондовіддача, грн.	50,032	46,488	8,380	-3,545	-37,91
15. Фондомісткість, грн.	0,019	0,021	0,116	0,002	0,095
16. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,650	0,651	0,384	0,001	-0,267

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Дані табл. 1.6 свідчать про те, що в 2021 році чистий дохід зменшився порівняно з 2020 роком, але збільшився на 8,6% порівняно з 2019 роком, при зменшенні чистого доходу також зменшилась собівартість. Інші операційні доходи в 2020 та 2021 роках зменшились на 86-89%

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

відповідно порівняно з 2019 роком. В 2021 році підприємство отримало чистий дохід у розмірі 18,6 млн грн, попри збільшення чистого доходу, а в 2021 році був отриманий чистий прибуток в розмірі 39,9 млн грн попри збільшення вартості основних засобів на 186%. В 2020 році середньорічна вартість запасів зростає на 15,8% порівняно з 2019 роком, а в 2021 році зменшується на 7,8% порівняно з 2020 роком.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Зареєстрований капітал був незмінний протягом аналізованого періоду.

Середня кількість працівників щорічно зменшується на 16 та 13

осіб в 2020 та 2021 роках відповідно, при цьому відхилення від минулого року не значне, не більше 1%.

Попри зменшення працівників збільшується фонд оплати праці та середньомісячна заробітна плата, яка на кінець 2021 року становила приблизно 14 тис. грн. Фондовіддача зменшилась на 81,5% порівняно з 2020

роком, при цьому коефіцієнт зносу основних засобів зменшився на 41%, що свідчить про оновлення основних засобів.

Організація бухгалтерського обліку регулюється Наказом про облікову політику ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів».

Згідно з наказом про облікову політику ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» бухгалтерський облік операцій здійснюється автома-

тизовано з використанням програми для ведення бухгалтерського обліку — «MASTER:Бухгалтерія», облік ведеться головним бухгалтером, замісником головного бухгалтера та галузевими бухгалтерами, посади яких входять до штатного розкладу підприємства.

Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених за-

конодавством з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку. Він несе відповідальність за ведення податкового обліку, правильність і своєчасність складання і подання податкової звітності згідно з чинним законодавством.

Висновки до першого розділу

Висновки до першого розділу

Дослідження сутності поняття «обліково-аналітичне забезпечення»

показало, що для кращого розуміння сукупність підсистем внутрішньої та

зовнішньої інформації, забезпечують процес постійного цілеспрямованого збору, обробки та оцінки інформації, необхідної для цілей планування дія-

льності, розробки, прийняття і реалізації ефективних управлінських рі-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

В Україні визначення поняття «основні засоби» можливо розглядати

з різних сторін. Велика кількість вчених вивчає актуально теоретичні основи категоріального інструментарію економічної науки, у тому числі й досліджуваного терміну. Тож найбільш узагальненим визначенням поняття

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

«основні засоби» є основні засоби – це довгострокові активи, які використовуються при виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, вартість яких перевищує встановлений на підприємстві вартісний критерій, і при цьому поступово зменшується шляхом перенесення частини до собівартості товарів, робіт чи послуг у вигляді амортизації.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

На основі аналізу нормативних документів та праць науковців ознаками основних засобів слід вважати: вартісність (перевищення встановленого державою ліміту); матеріальне вираження (гроші, засоби виробництва, устаткування тощо); функціональне призначення (сфера використання у виробництві, торгівлі чи наданні послуг); тривалість використан-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ня (не менше одного року); зношуваність (здатність до зменшення вартості у зв'язку з використанням-амортизація). Сформовано власне значення поняття «основні засоби» - це довгострокові активи, які використовуються при виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, вартість яких перевищує 20 тис. грн при цьому поступово зменшується

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

шляхом переносу частини своєї вартості до собівартості товарів, робіт чи послуг у вигляді амортизації.

Аналіз динаміки первісної та залишкової вартості, а також ступеню зносу існуючих основних засобів на підприємствах в Україні показав, що найкритичніший показник ступеня зносу був в 2018 році та склав 83,5 %

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

такий високий рівень показника свідчить про те, що знос основних активів складає 4/5 їх вартості. Також в 2018-2019 рр. відбулося стрімке падіння первісної вартості та ступеня зносу, що свідчить про проведення ліквідації чи переоцінки вартості майна, тим самим відбулося зменшення

ступеня зносу з 83,5 % до 60,1%. Крім цього за даними Держаної служби

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

статистики України промислові підприємства поділено на такі види економічної діяльності, як: добувна промисловість і розроблення кар'єрів; переробна промисловість; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; водопостачання; каналізація, поводження з відходами.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Об'єктом дослідження було обрано ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів».

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2.1. Організація обліку основних засобів на підприємстві

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Бухгалтерський облік на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» ведеться згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Обліком необоротних активів на підприємстві займається окремий бухгалтер, а контроль правильності ведення обліку є обов'язком головного бухгалтера.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Згідно з ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи [52].

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Згідно з наказом про облікову ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» бухгалтерський облік операцій здійснюється автоматизовано з використанням ERP системи «MASTER:Бухгалтерія».

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Управління виробничим підприємством дозволяє побудувати систему інформаційно-аналітичної, методичної та інструментальної підтримки керівництва підприємства у досягненні поставлених цілей. Дана типова конфігурація дозволяє вести одночасно: моніторинг та аналіз показників діяльності підприємства; управління фінансами; бухгалтерський облік, як за національними, так і міжнародними стандартами обліку; податковий облік; займатися плануванням та прогнозуванням; управлінням виробництвом; управлінням за-

пасами та складами; організувати продажі та закупівлі; вести облік заробітної плати та управління персоналом.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

В типовій конфігурації формується потрібна кількість довідників, необхідних для зберігання даних про об'єкти, що застосовуються при автоматизації даної предметної сфери.

Центральну роль для основних механізмів, що створюються компонентами системи, відіграють документи. Всі документи (незалежно від виду)

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

створюють єдину послідовність. Фактично, ця послідовність відображає ланцюжок подій – так, як вони відбувалися реальним шляхом. У середині дати послідовність документів обумовлюється їх часом, при цьому час документа видається не стільки засобом відображення справжнього часу створення документа, скільки засобом, яке дозволяє чітко встановити послідовність документів всередині однієї дати. Дані, що заносяться в документ (реквізити документа), зазвичай включають інформацію про подію, що відбулася: наприклад, в накладній – дані про те, яких товарів і скільки відвантажено і з якого складу. У наказі про прийом на роботу такі дані включають – інформацію про співробітника, оклад, інші відомості. Крім запису, для документа до

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

силь актуальним властивістю є його проведення. При проведенні документ дозволяє відобразити зафіксоване їм дію в механізмах, що створюються компонентами. Для перегляду документів в системі «MASTER:Бухгалтерія» передбачено довідники, що дозволяють переглянути список документів, поділений за видами документів, або всіх документів одночасно. Кожен вид документа відноситься до певного журналу. Сам журнал документів не створює нових даних в системі, а виконує роль засобу перегляду переліку документів одного або декількох видів. У довіднику «Основні засоби» зберігаються відомості про основні засоби, які, як передбачається, не змінюються з часом і не залежать від специфіки конкретної організації при постановці його на облік. В цьому довіднику є перелік документів обліку основних засобів.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

При проведенні документ дозволяє відобразити зафіксоване їм дію в механізмах, що створюються компонентами.

Для перегляду документів в системі «MASTER:Бухгалтерія» передбачено довідники, що дозволяють переглянути список документів, поділений за

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

видами документів, або всіх документів одночасно. Кожен вид документа відноситься до певного журналу. Сам журнал документів не створює нових даних в системі, а виконує роль засобу перегляду переліку документів одного або декількох видів.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

У довіднику «Основні засоби» зберігаються відомості про основні засоби, які, як передбачається, не змінюються з часом і не залежать від специфіки конкретної організації при постановці його на облік. В цьому довіднику є перелік документів обліку основних засобів.

Результатами роботи в «MASTER:Бухгалтерія» є формування первин-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

них документів, які мають вигляд заповнених типових форм для всіх підприємств, що затвердженні Наказом Міністерства статистики України від 29.12.95 №352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» [56].

Для аналітичного обліку основних засобів передбачено «Інвентарна картка обліку основних засобів» (форма № ОЗ – 6). Цей документ застосовують

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

для всіх видів основних засобів, заповнюють в одному примірнику на підставі «Акту приймання передачі основних засобів».

Облік основних засобів поділити на 4 ділянки обліку, а саме: надходження, амортизація, поточний облік, вибуття.

Існує декілька варіантів надходження основних засобів на підприємств-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

в результаті придбання у постачальників;

в результаті будівництва (власними силами чи підрядним способом);

на бартерній основі за договором обміну;

від засновників, як внесок до статутного капіталу;

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

в результаті безоплатної передачі.

Для приймання основного засобу на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» створюється комісія, склад якої залежить від вартості активу та специфіки його використання. Дана комісія проводить огляд та приймає його в експлуатацію, передаючи в підзвіт певній особі. Для оприбуткування

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

основних засобів використовується Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (типова форма № ОЗ-1).

Досить важливим є те, що при надходженні основного засобу на підприємство його облік може відбуватися з використанням інвестиційного синтетичного рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

У разі придбання та/або виготовлення основного засобу при надходженні активу на підприємство в бухгалтерському обліку відображається проведення по дебету субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». Також на субрахунок 152 при придбанні активу у постачальників

акумулюють витрати пов'язані з реєстраційними зборами, сумами мита, не-
прямими податками, витратами на транспортування, установку, монтаж та
доведення засобу до придатного до використання стану.

При створенні власноруч основних засобів на субрахунок 152 спису-
ються накопичені прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці, ЄСВ,
нарахований на зарплату працівників, зайнятих у виготовленні основних за-
собів, загальновиробничі витрати, вартість послуг сторонніх організацій,
амортизацію необоротних активів, які використовуються при виготовленні
основних засобів та інші витрати.

При виготовленні об'єкта основних засобів підрядним способом на су-
брахунок 152 списується сума витрат за Актом виконаних робіт та сума су-
путніх витрат по аналогії зі звичайним придбанням у постачальників.

При надходженні основного засобу шляхом обміну спочатку списуєть-
ся амортизація, а потім об'єкт переводять до складу необоротних активів
утримуваних для продажу, тим самим з рахунку 10 на субрахунок 286 (Дт
286 Кт 10). Якщо за договором обмін відбувається на подібний актив в обліку
така операція проходить без використання інвестиційного рахунку, а при об-
міні на неподібний актив залишкову вартість списують на субрахунок 943
«Собівартість реалізованих виробничих активів».

Якщо при формуванні статутного капіталу засновник вирішив зробити
внесок до капіталу у вигляді необоротного активу, то проводиться відобра-
ження формування статутного капіталу, за дебетом рахунку 46 «Неоплачений
капітал», за кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Після
цього за дебетом рахунку 152 акумулюються супутні витрати та проведенням
за дебетом субрахунку 152 та кредитом рахунку 46 списується справедлива
вартість переданого від засновника необоротного активу.

При безоплатному отриманні можливо зарахувати основні засоби з об-
минанням інвестиційного рахунку, а можливо використовуючи його. При
цьому слід збільшити додатковий капітал підприємства на справедливую вар-
тість активу. В залежності від способу господарське проведення операції мо-

фінансові активи та зобов'язання у своєму балансі тоді, коли вона стає стороною контрактних зобов'язань стосовно даного інструменту. Операції з придбання та реалізації фінансових активів та зобов'язань визнаються з використанням обліку за датою розрахунку. Операції придбання фінансових інструментів, які згодом будуть оцінені за справедливою вартістю між датою проведення операції та датою розрахунку, обліковуються аналогічним чином, що

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

й придбані інструменти. Основні засоби. Первісне визнання основних засобів. Об'єкт основних засобів визнається Підприємством в якості активу тільки в тому випадку, якщо: існує ймовірність того, що Підприємство отримає пов'язані з даним об'єктом майбутні економічні вигоди; первісна вартість даного об'єкта може бути

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

достовірно оцінена, передбачається використовувати протягом більш ніж одного операційного періоду (зазвичай більше 12 місяців); собівартість активу перевищує 6000 гривень. Після фактичного введення в експлуатацію об'єкти основних засобів переводяться на відповідні рахунки основних засобів.

Подальша оцінка основних засобів. Після первісного визнання як актив

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Підприємством застосовує модель обліку об'єкта основних засобів за первісною вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення в разі їх наявності для наступних компонентів основних засобів - комп'ютерне обладнання, інструменти, прилади та інвентар. Така вартість включає вартість заміни частин обладнання і витрати на позики у

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

разі довгострокових будівельних проектів, якщо виконуються критерії їх капіталізації.

При необхідності заміни значних компонентів основних засобів через певні проміжки часу Підприємством визнає подібні компоненти в якості окремих активів з відповідними їм індивідуальними термінами корисного ви-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

користання та амортизації. Аналогічним чином при проведенні основних технічного огляду, витрати, пов'язані з ним, визнаються в балансовій вартості основних засобів як заміна основних засобів, якщо виконуються всі критерії

визнання. Усі інші витрати на ремонт і технічне обслуговування визнаються

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

у звіті про прибутки і збитки в момент понесення.
Відповідно до внесених змін в облікову політику, зазначеним у п. 0.0 до компонентів основних засобів таким як будівлі, машини і обладнання, транспортні засоби Підприємство застосовує модель справедливої вартості. Амортизація основних засобів розраховується прямолінійним методом від-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

повідно до строків корисної служби, погодженим з технічним персоналом Підприємства наступним чином: Будівлі та споруди 20-50 років Машини та устаткування 3-20 років Комп'ютерне обладнання 1-8 років Транспортні засоби 5-7 років Інструмент, прилади та інвентар 5-20 років Незавершене будівництво Не амортизується Ліквідаційна вартість, строк корисного вико-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

ристання і метод нарахування амортизації переглядаються в кінці кожного фінансового року. Вплив будь-яких змін, що виникають від оцінок, зроблених у попередні періоди, враховується як зміна облікової оцінки. Активи, отримані на умовах фінансової оренди, визнаються в звітності в сумі еквівалентній справедливої вартості майна отриманого в лізинг або якщо вона ни-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

жче за поточною вартістю мінімальних лізингових платежів, яка визначається на початок дії договору лізингу.

Первісні прямі витрати лізингоодержувача включаються до вартості активу. Активи, отримані за договорами фінансової оренди, амортизуються протягом очікуваного строку їх корисного використання з використанням

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

методу застосовуваного для амортизації власних основних засобів.
Припинення визнання Списання раніше визнаних основних засобів або їх значного компонента з балансу відбувається при їх вибутті або у випадку, якщо в майбутньому не очікується отримання економічних вигод від використання або вибуття даного активу. Дохід або витрата, що виникають в ре-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

зультаті списання активу (розраховані як різниця між наступним надходженнями від вибуття та балансовою вартістю активу), включаються до звіту про сукупний дохід як "Інші операційні доходи" або "Інші операційні витрати" за той звітний рік, в якому актив був списаний. На кожну звітну дату Підприєм-

ство проводить оцінку наявності будь-яких ознак, що вказують на можливе знецінення активу. Якщо сума очікуваного відшкодування об'єкта або групи об'єктів основних засобів виявляється менше їх балансової (залишкової) вартості, Підприємство визнає такий об'єкт або групу об'єктів знеціненими, і нараховує резерв під знецінення на суму перевищення балансової вартості над сумою очікуваного відшкодування активу.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

При визначенні суми знецінення об'єкта основного засобу Підприємство нараховує резерв під знецінення з одночасним визнанням витрат періоду на рахунок "Основні засоби в експлуатації, резерв знецінення". При припиненні визнання активу приріст вартості від його переоцінки, включений до складу додаткового капіталу стосовно до об'єкта основних засобів, повністю

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

переноситься безпосередньо на нерозподілений прибуток. Перенесення дооцінки на нерозподілений прибуток провадиться без задіяння через прибуток або збиток.. Фінансові активи Кредити та дебіторська заборгованість Кредити та дебіторська заборгованість є непохідними фінансовими активами з фіксованими платежами або платежами, які підлягають визначенню, і що не ко-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

тируються на активному ринку. Кредити та дебіторська заборгованість включають в себе торгіву та іншу дебіторську заборгованість. Дебіторська заборгованість відображається за чистою вартістю реалізації. Запаси Підприємство виділяє наступні товарно-матеріальні запаси: Готова продукція; Товари; Матеріали; Запасні частини; Поточні біологічні активи; Незавершене виробництво. Запаси відобра-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

жаються за найменшою з двох величин: собівартості і чистої вартості реалізації. Собівартість товарів включає витрати на придбання та, там де це доцільно, витрати, які були понесені у зв'язку з доведенням запасів до їх поточного стану та місця розташування.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Собівартість розраховується з використанням методу ФІФО. Чиста вартість реалізації розраховується виходячи з передбачуваної продажної ціни за вирахуванням всіх передбачуваних витрат на завершення виробництва і реалізацію. Підприємство періодично оцінює запаси на предмет наявності

пошкодження, застаріння, повільної оборотності, зниження чистої вартості реалізації. У разі, якщо такі події мають місце, сума, на яку зменшується вартість запасів, відображається у звіті про сукупний дохід. Облік знецінення запасів.

Собівартість запасів може виявитися невідшкодовуваних, якщо ціна на ці запаси зменшилася у зв'язку з їх пошкодженням, частковим або повним старінням, або внаслідок зміни ринкових цін. Собівартість запасів також може виявитися невідшкодовуваних, якщо збільшилися можливі витрати на завершення або на здійснення продажу.

Сировина та інші матеріали в запасах не списуються нижче собівартості, якщо готова продукція, в яку вони будуть включені, імовірно буде продана за або вище собівартості. Однак, коли зниження ціни сировини вказує на те, що собівартість готової продукції перевищує чистий ціну продажу, сировина списується до величини чистої вартості реалізації. У таких умовах витрати на заміну сировини можуть виявитися найкращим з існуючих аналогів його чистою вартістю реалізації.

Запаси, які оцінені за чистою вартістю реалізації, додатково розкриваються Підприємством на позабалансовому рахунку "Запаси, що обліковуються за справедливою вартістю", а уцінка до чистої вартості реалізації враховується за кредитом відповідних рахунків запасів і за дебетом витратного рахунку "Списання знецінених запасів".

Податок на додану вартість Існує дві ставки податку на додану вартість: 20% - на імпорт і продаж товарів, робіт і послуг у межах України та 0% на експорт товарів та надання робіт і послуг за межі країни. Зобов'язання платника ПДВ дорівнює загальній сумі ПДВ, нарахованої протягом звітного періоду, і виникає або на дату відвантаження товару замовнику, або на дату отримання платежу від клієнта в залежності від того, яка подія сталася раніше. Кредит з ПДВ - це сума, на яку платник податку має право зменшити свої зобов'язання по ПДВ у звітному періоді. Право на кредит з ПДВ виникають або на дату здійснення платежу постачальнику, або на дату отримання

товару в залежності від того, яка подія сталася раніше. У разі використання

ВП НУВІП України "НАТІ" "ВП НУВІП України "НАТІ"

20% ставки оподаткування виручка, витрати й активи визнаються за вирахуванням суми ПДВ, крім випадків, коли: - ПДВ, що виник з купівлі активів або послуг, не відшкодовується податковим органом; у цьому випадку ПДВ визнається відповідно як частина витрат на придбання активу або частина статті витрат; - дебіторська і кредиторська заборгованості відображаються з

ВП НУВІП України "НАТІ" "ВП НУВІП України "НАТІ"

урахуванням суми ПДВ. Чиста сума ПДВ, що відшкодовується податковим органом або сплачується йому, включається в дебіторську і кредиторську заборгованість, відображену в Балансі (звіті про фінансовий стан).

Грошові кошти та їх еквіваленти Грошові кошти та їх еквіваленти включають готівкові кошти в касі та залишки по рахунках до запитання, ко-

ВП НУВІП України "НАТІ" "ВП НУВІП України "НАТІ"

роткострокові і високоліквідні інвестиції з терміном погашення не більше трьох місяців, а також банківські овердрафти. Банківські овердрафти представлені в балансі у розділі зобов'язання в якості короткострокових зобов'язань. Податок на прибуток Податкові активи та зобов'язання з поточного податку на прибуток за поточні і попередні періоди оцінюються за сумою, пе-

ВП НУВІП України "НАТІ" "ВП НУВІП України "НАТІ"

редбачуваної до відшкодування від податкових органів або до статті податковим органам.

Податкові ставки та податкове законодавство, що застосовуються для розрахунку даної суми, - це ставки і законодавство, прийняті або фактично прийняті на звітну дату в країнах, в яких Підприємство здійснює свою діяль-

ВП НУВІП України "НАТІ" "ВП НУВІП України "НАТІ"

ність і отримує оподаткований дохід. Поточний податок на прибуток, що відноситься до статей, визнаним безпосередньо в капіталі, визнається у складі капіталу, а не у звіті про сукупний дохід. Керівництво компанії періодично здійснює оцінку позицій, відображених у податкових деклараціях, щодо яких відповідне податкове законодавство може бути по-різному

ВП НУВІП України "НАТІ" "ВП НУВІП України "НАТІ"

інтерпретований, і в разі необхідності створює резерви. Визнання виручки Виручка включає суму компенсації, одержану або підлягає отриманню за продаж готової продукції, товарів і послуг в звичайному ході господарської діяльності Підприємством.

Виручка відбивається за вирахуванням податку на додану вартість, знижок і внутрішньогрупових операцій. Підприємство визнає виручку в разі, якщо сума доходу може бути достовірно оцінена, існує ймовірність одержання майбутніх економічних вигод, а також у разі відповідності спеціальним критеріям для кожного виду діяльності Підприємства, зазначеного нижче. Сума виручки не вважається достовірно оціненою до тих пір, поки не будуть

вирішені всі умовні зобов'язання, що мають відношення до продажу

У своїх оцінках Підприємство ґрунтується на історичних результатах, враховуючи тип покупця, тип операції та особливі умови кожної угоди. Виручка відображається в сумі справедливої вартості активів, які отримані або будуть отримані. Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не

коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Сума такої заборгованості визнається витратами Підприємства.

Умовні зобов'язання та непередбачені активи Умовні зобов'язання не визнаються у фінансовій звітності. Такі зобов'язання розкриваються у

примітках до фінансової звітності, за винятком тих випадків, коли ймовірність відтоку ресурсів, що втілюють економічні вигоди, є незначною.

Умовні активи не визнаються у фінансовій звітності, але розкриваються у примітках в тому випадку, якщо існує достатня ймовірність отримання від них економічних вигод. Визнання витрат Витрати визнаються Підприємством, якщо виконуються наступні умови: сума витрат може бути надійно ви-

значена, і виникає зменшення в майбутньому економічних вигод, пов'язаних зі зменшенням активу або збільшенням зобов'язань. Витрати визнаються у

тому звітному періоді, в якому визнано доходи, для отримання яких вони понесені, або тоді, коли стає очевидно, що дані витрати не призведуть до отримання будь-яких доходів незалежно від часу фактичної виплати коштів

іншої форми їх оплати, коли економічні вигоди від їх використання зменшилися або повністю спожиті.

Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду,

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визначаються шляхом систематичного розподілу його вартості між відповідними звітними періодами. Моментом визнання витрат майбутніх періодів є момент їх виникнення, коли відбувається неспівпадання періоду виникнення зазначених витрат та періоду, в

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

якому вони будуть використані з метою отримання доходів. Витрати майбутніх періодів враховуються в сумі фактичних витрат. Списання витрат майбутніх періодів проводиться рівномірно протягом періодів, до яких вони відносяться і, відповідно, протягом яких очікується отримання пов'язаної з ними економічної вигоди.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

У ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» розрізняють такі види робіт, спрямованих на підтримку і відновлення працездатності об'єктів основних засобів, а також на поліпшення їх технічних характеристик: технічне обслуговування, поточний ремонт, аварійний ремонт, капітальний ремонт і поліпшення (добулдова дообладнання, реконструкція, модернізація, модифікація тощо).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

При технічному обслуговуванні, поточному та аварійному ремонті не змінюються якісні показники активу, а лише проводяться процедури підтримки об'єкта у придатному для використання стані та можливості отримання

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

первісної визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання. При цьому товариство виконує такі роботи самостійно та оформлює їх актом в якому відображається списання товарно-матеріальних цінностей та до таких актів прикладається Наряд – замовлення, в якому описуються проведені роботи, їх виконавці, їх кваліфікації та час виконання ремонтних ро-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

бот. При капітальному ремонті та поліпшенні збільшується первісна вартість поліпшуваних об'єктів основних засобів, тобто в результаті збільшуються майбутні економічні вигоди від їхнього використання. Але капіталь-

ний ремонт може бути спрямований на підтримку об'єкта в робочому стані й отримання первісно запланованої економічної вигоди від його використання, тоді такий капітальний ремонт відображатиметься у обліку точно так, як і витрати на ТО і поточний ремонт.

На підставі огляду складаються відомості дефектів (дефектний акт, дефектна відомість) окремо на кожний об'єкт, що підлягає ремонту (поточному або капітальному). Відомості дефектів оформляє механік (електрик або інший компетентний фахівець) підрозділу підприємства. Приймання об'єкта основних засобів після закінчення ремонту, реконструкції та модернізації оформляється типовою формою «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів» (форма № ОЗ-2).

Якщо капітальний ремонт призводить до модернізації чи поліпшення, то витрати на поліпшення, у міру їх здійснення, накопичуються за Дт 151 «Капітальне будівництво» (якщо це будівельні роботи з поліпшення будівлі або споруди) або Дт 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів».

При цьому робиться бухгалтерський запис по дебету субрахунку 151 чи 152, а по кредиту накопичуються витрати на поліпшення рахунками 66, 65, 20 та ін. Якщо поліпшення полягає в установленні на об'єкт основних засобів додаткового обладнання, придбаного в постачальника, тоді на вартість обладнання робиться запис Дт 152 Кт 631 або 685; при введенні в експлуатацію поліпшень робиться запис Дт 105 - Кт 151, 152 – збільшення балансової вартості об'єкта основних засобів на суму витрат із поліпшення.

Основні засоби вибувають з організації в результаті: продажу, списання або ліквідації, передачі у вигляді внеску в статутний капітал інших організацій, безоплатної передачі, з інших причин.

Для реалізації об'єкт переводять до складу необоротних активів утримуваних для продажу, дилі самим з рахунку 10 на субрахунок 286 (Дт 286 Кт 10), перед цим списуючи амортизації, а потім реалізують його як звичайні товари.

При повному чи частковому списанні непридатних основних засобів складають документ типової форми «Акт на списання основних засобів» (форма № ОЗ -3) або форми «Акт на списання автотранспортних засобів» (форма № ОЗ -4).

Підприємство має велику кількість основних засобів в та активів з правом користування, облік яких та розкриття її у фінансовій звітності регулюються нормами П(с)БО 14 «Оренда» та МСФЗ 16 «Оренда». Основні засоби, отримані підприємством на підставі договорів операційної оренди, обліковуються в орендаря на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи». При цьому отриманий в операційну оренду об'єкт основних засобів відображається на позабалансовому рахунку бухгалтерського обліку за вартістю, вказаною в угоді про оренду.

Для виконання завдань з обліку основних засобів на підприємстві повинна бути розроблена раціональна система документообігу відповідно до затвердженого в ній графіка, визначені особи, відповідальні за збереження та переміщення об'єктів основних засобів.

Всі господарські операції, що проводяться організацією, повинні оформлятися виправдувальними документами. Загальний порядок документування операцій з обліку основних засобів з використанням типових форм наведено в рис.2.1.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

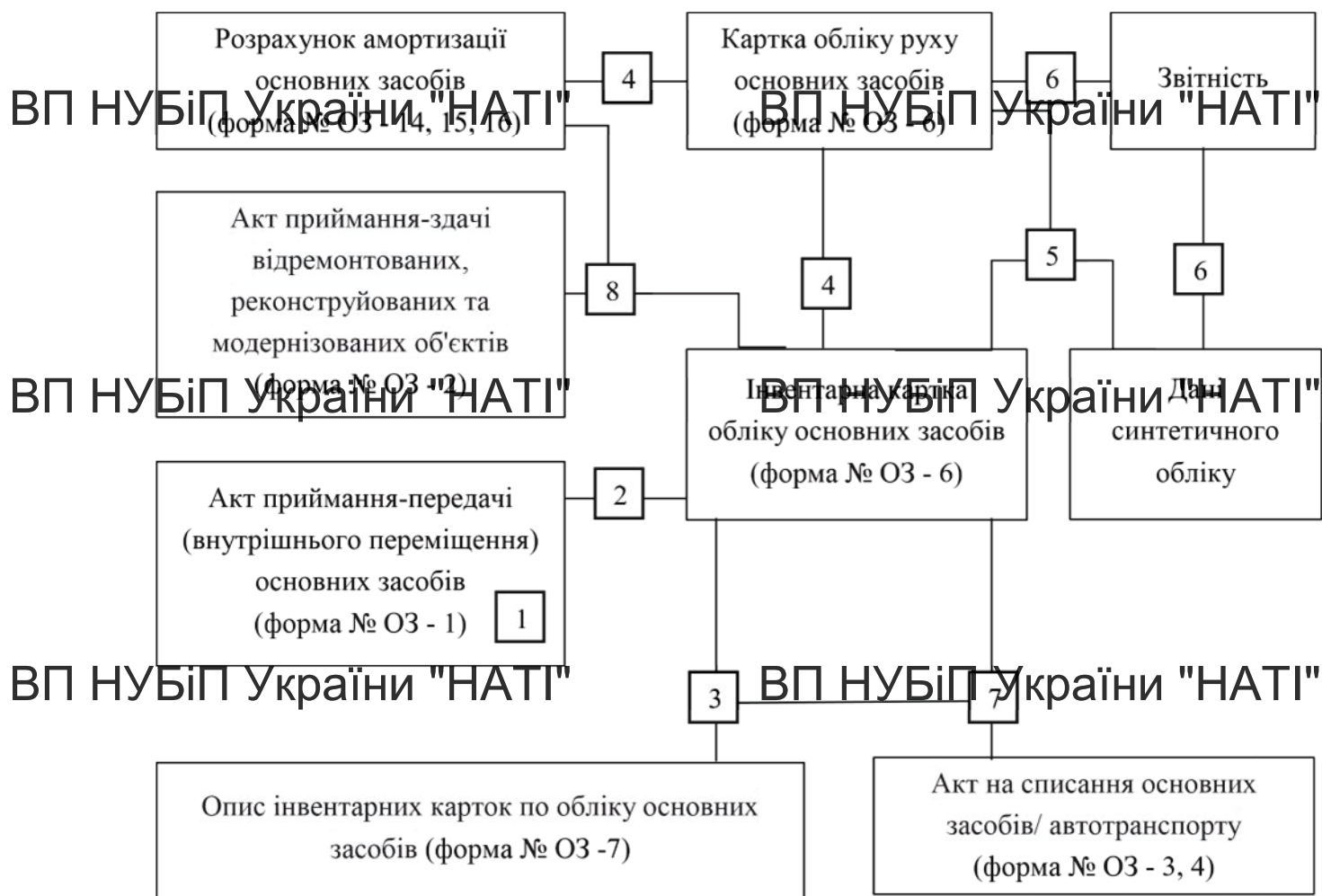

Рис. 2.1 Схема документування операцій з обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

Пояснення до схеми документування операцій з обліку основних засобів:

- 1) надходження об'єкту основних засобів супроводжується Актом приймання-передачі основних засобів та передається до бухгалтерії, де зберігається протягом терміну експлуатації;
- 2) на підставі Акту приймання – передачі відкривається та заповнюються Інвентарна картка;
- 3) заповнені інвентарні картки реєструються в описі інвентарних карток;

4) за даними інвентарних карток, а також за даними форм розрахунку амортизації в кінці місяця заповнюються картки обліку основних засобів;

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

5) інвентарні картки, а також картки обліку руху основних засобів звіряються з даними синтетичного обліку;

6) у кінці звітнього року за даними карток обліку руху основних засобів та за даними синтетичного обліку заповнюються дані звітності щодо

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
основних засобів;

7) після ліквідації основних засобів і складання актів на їх списання перший примірник акту передається до бухгалтерської служби, де на його підставі робиться запис до інвентарного списку основних засобів, також вилучається відповідна інвентарна картка, що відображається в описі інвентарних карток з обліку основних засобів. Другий примірник акту залишається у матеріально відповідальній особі. Вилучена картка зберігається у бухгалтерській службі протягом встановленого періоду;

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

8) акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів, підписаний матеріально відповідальною особою, яка приймає основні засоби, та представником відділу чи підприємства, де здійснювався ремонт, передається до бухгалтерії. У бухгалтерії на підставі акту здійснюється запис до Картки обліку руху основних засобів та вносяться зміни до Розрахунку амортизації щодо збільшення балансової вартості основних

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

засобів на суму витрат, пов'язаних із завершенням модернізації, реконструкції тощо.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Дослідивши облік основних засобів доцільно буде провести їх аналіз за двома напрямками, а саме дослідження структури та динаміки і аналіз показників ефективності. Слід звернути особливу увагу на використовувані товари

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

знаходяться в оренді облік яких ведеться на ва балансових рахунках.

2.2. Аналіз структури та динаміки основних засобів

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналіз структури та динаміки основних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» слід розділити на 2 частини: дослідження забезпеченості основними засобами та аналіз руху основних засобів.

Для дослідження забезпеченості підприємства здійснено групування основних засобів відповідно до груп класифікації (табл. 2.1) та проведено аналіз їх динаміки та структури (табл. 2.2).

Таблиця 2.1

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналіз динаміки і структури власних основних засобів

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Найменування основних засобів	Роки					
	2020		2021		2022	
	Вартість, тис. грн	Питома вага, %	Вартість, тис. грн	Питома вага, %	Вартість, тис. грн	Питома вага, %
Будівлі та споруди	139,5	0,56	110,5	0,35	128	0,08
Машини та обладнання	22709	90,77	29368	94,04	27499	17,32
Транспортні засоби	127	0,51	127	0,41	191,5	0,12
Інші	2043	8,17	1623,5	5,20	130919	82,48
Всього	25018,5	100,00	31229	100,00	258337,5	100,00

Аналізуючи дані табл. 2.1 можна зробити висновок, що в ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» облік та аналіз основних засобів ведеться за 4 групами. В 2020 році найбільшу питому вагу в вартості всіх власних основних засобів займали машини та обладнання – 90,77 %, далі за зменшенням ваги є інші необоротні активи – 8,17 %, останній відсоток у вартості основних засобів займали будівлі та споруди та транспортні засоби.

В 2021 році питома вага машин та обладнання збільшилась та займала 94,04 %. В 2019 році найбільшу питому вагу мали інші необоротні активи – 82,48 %. В фінансовій звітності товариства вказано, що до складу інших необоротних активів були включені активи з права користування залишкова вартість яких на 31.12.2022 становила 117 163 тис. грн. Тобто активи з права

користування в 2022 році становили 73,8 % від загальної вартості основних засобів.

Тож, оскільки товариство у власній виробничій діяльності використовує не лише власні основні засоби, слід провести аналіз динаміки і структури орендованих основних засобів в табл. 2.2

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки і структури орендованих основних засобів

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Роки

ВП НУБіП України "НАТІ"

Найменування основних засобів	2020		2021		2022	
	Вартість, тис. грн	Питома вага, %	Вартість, тис. грн	Питома вага, %	Вартість, тис. грн	Питома вага, %
	Будівлі та споруди	0,03	0,03	40	0,03	0,00
Машини та	107177	88,38	111066	93,95	70828,5	94,25

обладнання						
Транспортні засоби	2817,5	2,32	2113,5	1,79	1324,5	1,76
Інші	11244,5	9,27	5003	4,23	3000,5	3,99
Всього	121274	100,00	118222,5	100,00	75153,5	100,00

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналізуючи дані табл. 2.2 можна зробити висновок, що в 2020 та 2021 роках структура орендованих основних засобів схожа на структуру власних основних засобів в 2020 та 2021 році відповідно. А в 2022 році найбільшу пи-

тому вагу в вартості всіх орендованих основних засобів займали машини та обладнання – 94,25 %, далі за зменшенням ваги є інші необоротні активи –

3,99%, останні 2 відсотки у вартості орендованих основних засобів займали транспортні засоби. На відміну від 2020 та 2021 років товариство не використовувало орендовані будівлі та споруди.

Для оцінки співвідношення власних та орендованих основних засобів слід розглянути їх співвідношення що зображено на рис. 2.2.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

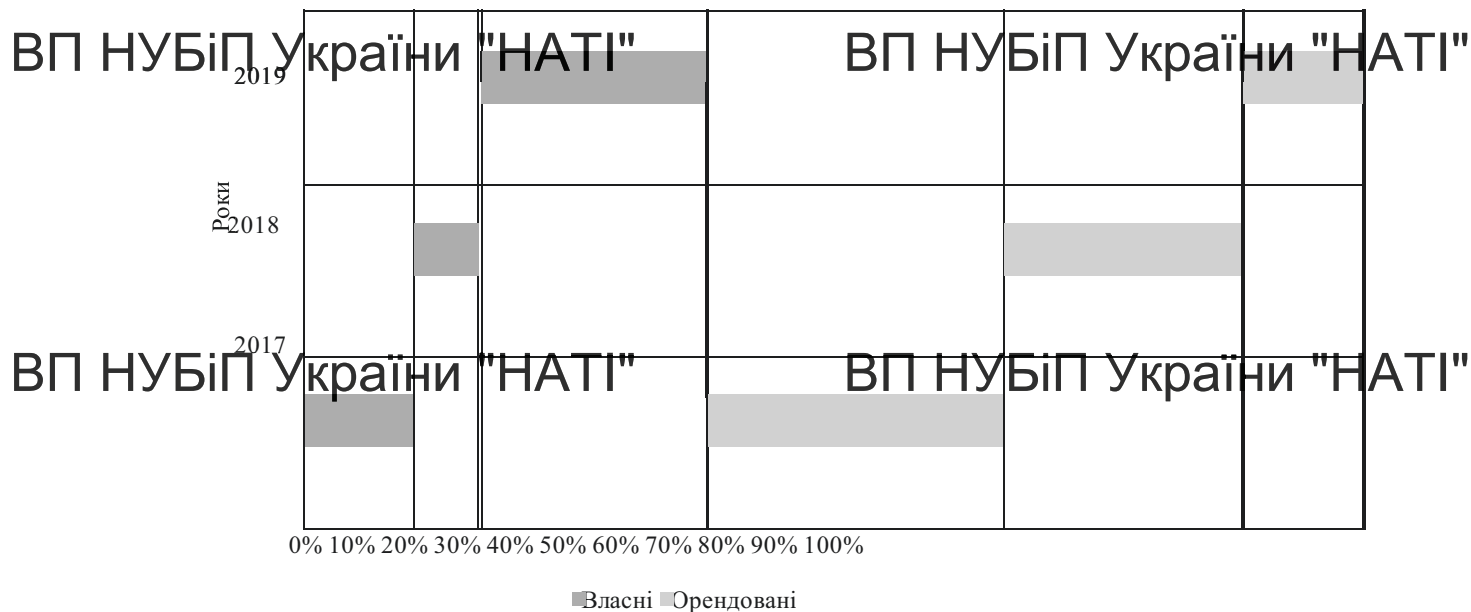

Рис. 2.1. Співвідношення вартості власних та орендованих основних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» з 2020 р. по 2022 р.

На рис. 2.1 видно, що у виробничому процесі ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» в 2020 та 2021 роках було задіяно більша кількість орендованих власних засобів, ніж власних. Співвідношення орендованих основних засобів до власних складало 80% на 20%. В 2022 році відбулося відчутне зменшення орендованих активів з 80% до 32%.

Дані зміни в структурі основних засобів відбулись в першу чергу в зв'язку з тим, що ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» перейшло на облік за міжнародними стандартами. При цьому міжнародні стандарти дозволяють включити вартість деяких з орендованих активів до інших основних засобів у вигляді активів з права користування.

Згідно з МСБО 16 «Оренда» актив із права користування – це визнаний орендарем згідно з вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності актив, який представляє право орендаря використовувати базовий актив протягом строку оренди.

На наступному етапі, для визначення показників руху основних засобів

ВП НУБіП України "НАТІ" підприємства, необхідно надати якісну характеристику за

допомогою коефіцієнтного аналізу використовуючи при цьому такі коефіціє-

нти, як:

- коефіцієнт оновлення основних засобів (K_o), який дає узагальнену вартісну оцінку приросту основних засобів за певний період і показує частку нових

ВП НУБіП України "НАТІ" основних засобів у наявних на кінець звітної періоду основні засоби: "НАТІ"

- коефіцієнт вибуття основних засобів ($K_{вб}$), який показує яка частина основних засобів, наявних на початок року у підприємства, вибула з експлуатації за звітний період;

- коефіцієнт заміни основних засобів ($K_{зам}$), який показує частку нововведе-

ВП НУБіП України "НАТІ" нних основних засобів, спрямовану на заміну тих, що вибувають: "НАТІ"

- коефіцієнт розширення парку машин ($K_{розшир}$);
- коефіцієнт придатності основних засобів ($K_{прід}$) показує, яку частку становить залишкова вартість від первісної вартості основних засобів за звітний період, тобто він показує, в якому фізичному стані знаходяться основні засо-

ВП НУБіП України "НАТІ" би підприємства дана дана звіту; "НАТІ"

- коефіцієнт зносу основних засобів ($K_{зносу}$), який характеризує частку вартості основних засобів, списану на витрати підприємства в попередніх періодах.

Для розрахунку наведених коефіцієнтів слід підібрати та згрупувати

ВП НУБіП України "НАТІ" дані для аналізу в табл. 2.3. "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Таблиця 2.3

Вихідні дані аналізу руху основних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Показник, тис. грн	Роки		
	2020	2021	2022
Вартість основних засобів на початок періоду, ОЗ _{поч}	19825	30412	117539
Вартість основних засобів на кінець періоду, ОЗ _{кін}	30412	32046	143252
Вартість основних засобів які поступили, ОЗ _{поступ}	22549	19450	14709
Вартість вибулих основних засобів, ОЗ _{виб}	1621	4944	5817
Сума накопиченої амортизації, А	51964	64836	118754
Залишкова вартість основних засобів, ЗВ	30412	32046	143252
Первісна вартість основних засобів, ПВ	82376	96882	262006

З вихідних даних слід провести аналіз руху основних ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» у вигляді табл. 2.4.

Таблиця 2.4

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналіз руху основних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Показник	Розрахунок	Роки			Абсолютні відхилення	
		2020	2021	2022	2021 р до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.

Коефіцієнт оновлення основних засобів	$K_o = \frac{OZ_{\text{поступ}}}{OZ_{\text{кін}}}$	0,741	0,606	0,103	-0,503	-0,135
Коефіцієнт вибуття основних засобів	$K_{\text{виб}} = \frac{OZ_{\text{виб}}}{OZ_{\text{поч}}}$	0,083	0,163	0,034	-0,129	0,08
Коефіцієнт заміни основних засобів	$K_{\text{зам}} = \frac{OZ_{\text{виб}}}{OZ_{\text{поступ}}}$	0,072	0,254	0,395	0,141	0,182
Коефіцієнт розширення парку машин	$K_{\text{розши}} = 1 - \frac{K_{\text{зам}}}{K_{\text{прид}}}$	0,928	0,746	0,605	-0,141	-0,182
Коефіцієнт придатності основних засобів	$K_{\text{прид}} = \frac{ЗВ}{ПВ}$	0,369	0,331	0,547	0,216	-0,038
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_{\text{зносу}} = \frac{ПВ}{А}$	0,631	0,669	0,453	-0,216	0,038

Порівнюючи показники коефіцієнту оновлення, слід зазначити, що коефіцієнт оновлення показника свідчить про те, що товариство має новий потенціал.

Аналізуючи коефіцієнт вибуття можна сказати, що в 2022 році було найменше значення показника, що свідчить про те, що вартість активів, що вибули, в 2022 році становила 3,4% від вартості основних засобів, що на 13% менше ніж в 2021 році та на 5% ніж в 2020 році.

Порівнюючи значення показники коефіцієнту заміни, можна зазначити, що в 2022 році спостерігалось найбільше значення показника, що свідчить про те, що на 39,5 % введених основних засобів припадає вартість вибулих. В 2021 році даний показник був менший на 14 %, а в 2020 – на 32%.

Порівнюючи значення показники коефіцієнту розширення можна сказати, що за аналізований період відбувається поступове зменшення цього показника. При цьому найменшого значення показник набув в 2022 році, та зменшився порівняно з 2021 роком на 19%.

Умовним нормативом є значення коефіцієнта придатності більше 0,5.

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

Порівнюючи значення показники коефіцієнту придатності, можна сказати, що в лише в 2022 році показник перевищив поріг нормативного значення.

Нормативне значення коефіцієнта зносу відсутнє, але на практиці більшість підприємств намагаються не перевищувати 50%, але все ж таки значення показнику залежить від виду діяльності. Провівши аналіз коефіцієнта

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

зносу можна сказати, що в 2022 році підприємство ліквідувало повністю списані основні засоби тим самим зменшивши значення показника до 45,3%, що є мінімальним за аналізований період. Найбільше значення показник мав в 2021 році та становив 66,9%, тобто 2/3 первісної вартості є сумою накопиченої амортизації.

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

Отже, після проведення аналізу руху основних засобів на ПАТ «Волинський комбінат хлібопродуктів» можна зробити висновок, що показник оновлення зменшився, оскільки при аналізі були не враховані активи з права користування, які надійшли на підприємство не на забалансові рахунки, а до складу основних засобів тим самим збільшивши їх балансову вартість. Це та-

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

кож вплинуло на коефіцієнт вибуття, який порівняно з минулими роками зменшився, але при цьому вартість вибулих основних засобів протягом аналізованого періоду збільшувалась та в 2022 році порівняно з 2021 росла на 17,7%. Показники коефіцієнту заміни свідчать про те, що в 2022 на 39,5 % введених основних засобів припадає вартість вибулих, в динаміці даний по-

ВП НУБіП України "НАТІ"   ВП НУБіП України "НАТІ"

казник збільшується. Важливим є те, що коефіцієнту придатності основних засобів лише в 2022 році подолав умовно нормативне значення.

Тож після проведення аналізу руху основних засобів слід провести аналіз показників ефективності їх використання.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2.3. Аналіз показників ефективності використання основних засобів

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні засоби є основою виробничого процесу. Від обсягу основних засобів, технічного їх вдосконалення, оновлення та модернізації, ступеня та ефективності використання залежить обсяг і якість продукції, продуктивність

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

праці, прибуток і рентабельність організації. Показники ефективності використання основних засобів відображають співвідношення отриманих фінансових результатів організації і використовуваних для досягнення цих результатів основних засобів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналіз показників ефективності використання основних засобів дозволяє визначити, наскільки продуктивно використовується обладнання і який ступінь забезпеченості виробництва технікою і обладнанням.

Аналіз ефективності використання основних засобів виступає складовою управлінського обліку і дає відповіді на наступні питання:

- як вплинув стан основних фондів на продуктивність праці і яка динаміка;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- який ступінь завантаження устаткування;

- чи потрібно проведення ремонту основних засобів та наскільки економічно виправданими будуть додаткові вкладення.

Ефективність використання основних засобів характеризується співвідношенням темпу зростання випуску продукції і темпів зростання вартості

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Основних засобів. Одним з важливих показників в оцінці ефективності використання основних засобів є фондоозброєність. Фондоозброєність розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до середньооблікової кількості працівників в даній організації, за допомогою даного показника мож-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ли відобразити ступінь забезпеченості працівників підприємства основними виробничими засобами, до яких можна віднести обладнання та інструменти, транспорт і машини, споруди і будівлі, споруди, всю виробничу інфраструк-

туру в цілому. Ця величина повинна збільшуватися, тому що від неї залежить

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**

ефективність і продуктивність праці
 Наступним узагальнюючим показником ефективності використання основних засобів – фондомісткість. Це величина, зворотна фондовіддачі. Вона розраховується як відношення вартості основних виробничих засобів до обсягу продукції, що випускається, або виручки. Таким чином, фондоміст-

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**

кість – це показник, який характеризує вартість основних виробничих засобів, необхідних для виробництва однієї гривні виробленої та проданої продукції.

Динаміку показників фондоозброєності та фондомісткості основних засобів на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» наведено в табл. 2.5.

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВП НУБіП України "НАТІ"**

Таблиця 2.5

Аналіз фондоозброєності, фондомісткості ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Показники	Розрахунок	Роки			Абсолютні відхи-	
		2020	2021	2022	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Фондоозброєність	$FO = OZ_{cp} : K\text{-ть}$	12,909	16,248	82,987	3,34	66,74
Фондомісткість	$FM = OZ_{cp} : ЧД$	0,020	0,022	0,117	0,002	0,095

З даних табл. 2.5 видно, що порівняно з 2021 роком фондоозброєність збільшилась на 68 грн, тобто вартість основних засобів припадає на одного працюючого збільшилась, що є позитивним оскільки озброєність і продуктивність праці збільшується. Порівняно з 2020 роком фондоозброєність збіль-

шилась на 66,74 гривень. Показник фондомісткість в 2022 році збільшився на 0,01 порівняно з 2021 та 2020 роками.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Важливим показником ефективності використання основних засобів є рентабельність основних засобів. Рентабельність основних засобів показує розмір прибутку, що припадає на одиницю вартості основних виробничих засобів підприємства. Для розрахунку цього показнику необхідно використувати значення прибутку до оподаткування.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналогічно аналізу фондовіддачі слід окремо розрахувати рентабельність власних основних засобів, рентабельність активної частити основних засобів та окремо рентабельність діючого обладнання. Розраховані показники слід згрупувати у вигляді таблиці. Аналіз показників рентабельності основ-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Таблиця 2.6

Аналіз показників рентабельності основних засобів

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютні відхилення	
	2020	2021	2022	2022 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	1251745	1431779	1399277	107552	-92182
Валовий прибуток від реалізації продукції, тис. грн	283 655	225 170	244 117	-39 538	18 947
Середньорічна вартість власних основних засобів підприємства, тис. грн	25018,5	31229	158738	133 720	127 509

Середньорічна вартість всіх основних засобів підприємства, тис. грн, у т.ч.:	146293	149452	233801	87 598	84 439
активної частини основних засобів, тис. грн, у т.ч.:	132831	142675	99843,5	-32 988	-42 832
Рентабельність власних основних засобів, %	1133,781	721,029	153,786	-979,995	-567,242
Рентабельність всіх основних засобів, %	193,895	150,664	104,372	-89,523	-46,292
Рентабельність активної частини основних засобів, %	213,546	157,820	244,500	30,954	86,679
Рентабельність основних засобів для обслуговування, %	218,388	160,339	248,269	30	88
Рентабельність реалізованої продукції, %	22,661	15,510	17,959	-4,702	2,449

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

З даних табл. 2.6 видно, що розрахована за 2020 р. та 2021 р. рентабельність власних основних засобів є занадто великою та порівняно з 2022 роком в 2020 році більша майже в 7,5 разів або на 980 пунктів, в 2021 році більша майже в 5 разів або 567 пунктів. Такі значення можна вважати коректними, тож слід орієнтуватися на рентабельність всіх основних засобів незалежно від власності. Тож, рентабельність всіх основних засобів в 2022 році становила 104,4%, що є найменшим значенням за аналізований період. Порівняно з 2021 роком цей показник зменшився на 46 пунктів, порівняно з 2020 роком цей показник зменшився на 89,5 пунктів. Тобто максимально рентабельні основні засоби були в 2020 році. Зменшення рентабельності всіх основних засобів спричинене змінами основних факторів, таких, як: валовий прибуток від реалізації продукції та середньорічної вартості всіх основних засобів підприємства.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Рентабельність власних основних засобів є занадто великою та порівняно з 2022 роком в 2020 році більша майже в 7,5 разів або на 980 пунктів, в 2021 році більша майже в 5 разів або 567 пунктів. Такі значення можна вважати коректними, тож слід орієнтуватися на рентабельність всіх основних засобів незалежно від власності. Тож, рентабельність всіх основних засобів в 2022 році становила 104,4%, що є найменшим значенням за аналізований період. Порівняно з 2021 роком цей показник зменшився на 46 пунктів, порівняно з 2020 роком цей показник зменшився на 89,5 пунктів. Тобто максимально рентабельні основні засоби були в 2020 році. Зменшення рентабельності всіх основних засобів спричинене змінами основних факторів, таких, як: валовий прибуток від реалізації продукції та середньорічної вартості всіх основних засобів підприємства.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Рентабельність власних основних засобів є занадто великою та порівняно з 2022 роком в 2020 році більша майже в 7,5 разів або на 980 пунктів, в 2021 році більша майже в 5 разів або 567 пунктів. Такі значення можна вважати коректними, тож слід орієнтуватися на рентабельність всіх основних засобів незалежно від власності. Тож, рентабельність всіх основних засобів в 2022 році становила 104,4%, що є найменшим значенням за аналізований період. Порівняно з 2021 роком цей показник зменшився на 46 пунктів, порівняно з 2020 роком цей показник зменшився на 89,5 пунктів. Тобто максимально рентабельні основні засоби були в 2020 році. Зменшення рентабельності всіх основних засобів спричинене змінами основних факторів, таких, як: валовий прибуток від реалізації продукції та середньорічної вартості всіх основних засобів підприємства.

Рентабельність активної частини основних засобів за аналізований період як збільшувалась, так і зменшувалась, при цьому найбільше значення цього показнику було в 2022 році та становило 244,5 %. Порівняно з 2021 роком цей показник збільшився 87 пунктів, а порівняно з 2020 роком – на 31 пункт. Це свідчить про те, порівняно з 2021 роком відбулося поліпшення використання існуючого обладнання та зріст прибутку.

Як і рентабельність активної частини, так і рентабельність обладнання за аналізований період збільшувалась, так і зменшувалась, при цьому найбільше значення даного показнику було в 2022 році та склало 248,269 %. Порівняно з 2021 роком рентабельність діючого обладнання збільшилась на 88 пунктів, порівняно з 2020 роком даний показник збільшився на 30 пунктів.

Крім цього було досліджено рентабельність реалізованої продукції, що показує, яку суму прибутку отримує підприємство з кожної гривні проданої продукції. Станом на 2022 рік рентабельність склала 17,959 %. Порівняно з 2021 роком рентабельність реалізованої продукції збільшилась на 2,449 пункти, порівняно з 2017 роком даний показник зменшився на 4,702 пунктів.

Ключовим показником ефективності використання основних засобів є фондоддача основних засобів, тобто показник випуску продукції, що припадає на 1 гривню вартості основних засобів. Фондовіддача показує загальну віддачу від використання кожної гривні, витраченої на основні виробничі засоби, тобто ефективність цього вкладення коштів. Чим вище цей показник, тим краще, тобто тим більше продукції ми отримуємо в розрахунку на 1 гривню вартості основних засобів.

Схема факторної системи фондоддачі наведено на рис. 2.3.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

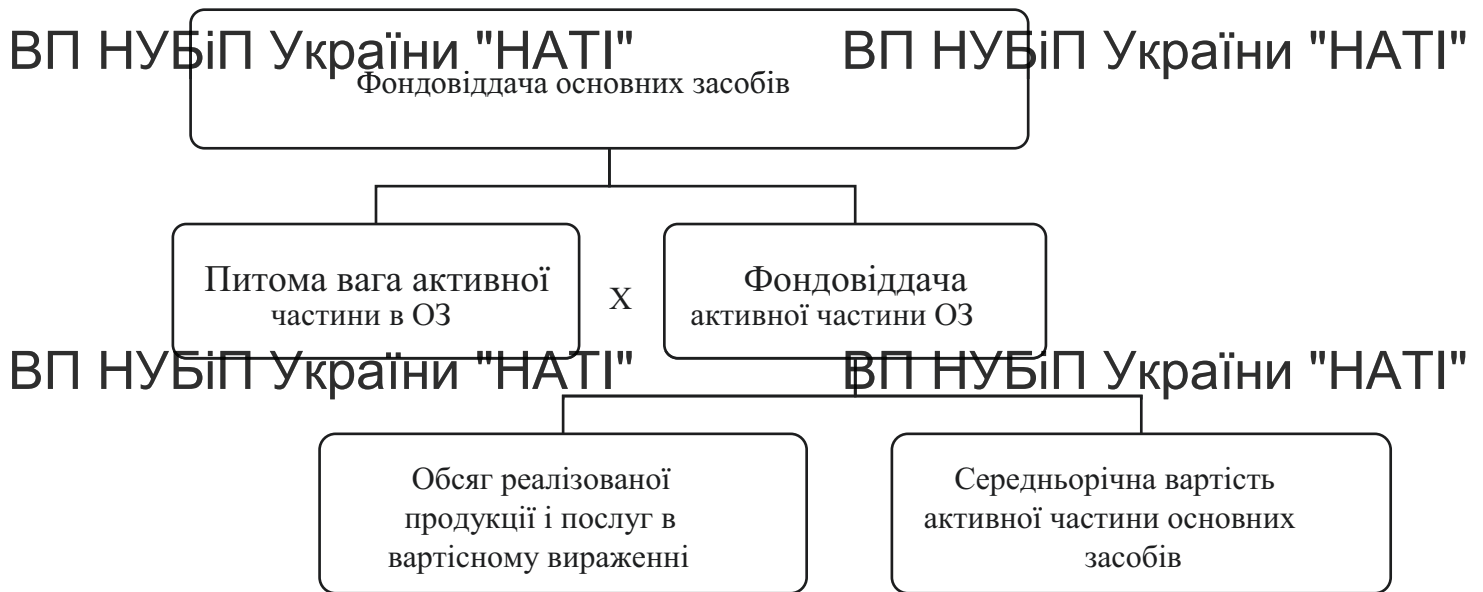

Рис. 2.3. Схема факторної системи фондovіддачі

При розрахунку фондovіддачі слід мати на увазі, що у вартості основних засобів беруть до уваги власні і орендовані засоби; не враховуються основні засоби, що знаходяться на консервації, а також здані в оренду іншим підприємствам.

Розрахунок цього показника може вестися за основними засобами, узятим як за первісною, так і за залишковою вартістю. Однак незалежно від бази обчислення фондovіддачі зміст показника не позбавлений ряду недоліків, які необхідно враховувати в практиці господарювання і економічному аналізі. Цей показник незмірний в часі, так як в чисельнику фігурує річний обсяг продукції, а в знаменнику вказуються основні засоби, окремі елементи яких мають різні терміни служби, але у всіх випадках перевищують річний відрізок часу.

Рівень фондovіддачі залежить перш за все від зміни структури фондів (питомої ваги), від об'єму продукції з гривні, вартості активної частини.

Аналіз фондovіддачі проводиться в 2 напрямках:

- вивчення і вимірювання впливу окремих факторів на фондovіддачу;

- виявлення впливу фондівдачі на об'єм виробництва.

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» є виробничим підприємством та має велику кількість основних засобів, як власних так і орендованих.

Для аналізу фондівдачі варто окремо розрахувати фондівдачу власних основних засобів та всіх основних засобів з врахуванням орендних. Показник фондівдачі власних основних засобів не буде відображати реальної ситуації, оскільки співвідношення вартості власних та орендованих основних засобів, що наведений в рис. 2.2 свідчить про те, що в 2020 та 2021 роках фондівдача буде розрахована лише з 20% використовуваних у виробництві засобів. Також варто приділити увагу активній частині основних засобів та розрахувати фондівдачу активної частини основних засобів та окремо фондівдачу діючого обладнання. Розрахунок даних показників провести за весь аналізований період та оформити у вигляді таблиці.

Аналіз показників фондівдачі основних засобів наведено в табл. 2.7.

Аналіз показників фондівдачі основних засобів

Аналіз показників фондівдачі основних засобів наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютні відхилення	
	2020	2021	2022	2022 р до 2021 р	2022 р до 2020 р
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	1251745	1451779	1359297	107552,0	-92482,0
Середньорічна вартість власних основних засобів підприємства, тис. грн	25018,5	31229	158738	133719,0	127508,5
Середньорічна вартість всіх	146293	149452	233891	87598,5	84439,5

основних засобів підприємства, тис. грн, у т.ч.:					
ВП НУБІП України "НАТІ"					
а) активної частини основних засобів, тис. грн, у т.ч.:	132831	142675	99843,5	-32987,0	-42831,0
б) діючого обладнання, тис. грн	129886	140434	98327,5	-31558,5	-42106,5
Фондовіддача власників основних засобів	50,033	46,488	8,563	-41,470	-37,930
Фондовіддача всіх основних засобів	8,556	9,714	5,812	-2,745	-3,902
Фондовіддача активної основних засобів	9,424	10,775	13,614	4,191	3,489
Фондовіддача діючого обладнання	9,637	10,338	13,824	4,187	3,486

З даних табл. 2.7 видно, що розрахована за 2020 р. та 2021 р. фондovіддача власних основних засобів є занадто великою та порівняно з 2022 роком більша майже в 5 разів, або на 41,47 грн та 37,93 грн відповідно. Такі значення є не коректними, тож слід орієнтуватися на фондovіддачу всіх основних засобів незалежно від власності.

Отже, фондovіддача всіх основних засобів в 2022 році склала 5,812 грн, що є найменшим значенням за аналізований період. Порівняно з 2021 роком даний показник зменшився на 3,902 грн або 40%, порівняно з 2020 роком даний показник зменшився на 2,75 грн або на 32%.

Оскільки у фактичному виробництві задіяні не всі основні засоби, то слід окремо дослідити їх активну частину та обладнання. Фондовіддача активної основних засобів за аналізований період поступово збільшувалась, при цьому найбільше значення даного показнику було в 2022 році та склало 13,61 грн. Порівняно з 2021 роком даний показник збільшився на 3,44 грн або 34%,

порівняно з 2020 роком даний показник збільшився на 4,19 грн або на 44,5%.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Це свідчить про те, що в розрахунку на 1 гривню вартості активної частини основних засобів зростає кількість реалізованої продукції. До складу активної частини основних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» входять: машини та обладнання та транспортні засоби. Транспортні засоби теж не задіяні у фактичному виробництві тож важливим показником є фон-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

довіддача діючого обладнання. Саме фондovіддача діючого обладнання показує реально скільки випускається продукції на 1 гривню вартості основних засобів, що фактично задіяні у виробництві. Як і фондovіддача активної частини, так і фондovіддача обладнання за аналізований період поступово збільшувалась, при цьому найбільше значення даного показнику було в 2022

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

році та складо 13,82 грн. Порівняно з 2021 роком фондovіддача діючого обладнання збільшилась на 3,48 грн або 34%, порівняно з 2020 роком даний показник збільшився на 4,19 грн або на 44,5%. Такі зміни показнику аналогічні динаміці активної частини, це спричинене тим, що переважну більшість вартості активної частини основних засобів складає саме вартість діючого обла-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

днання. Отже, ці показники свідчать про позитивні зміни, тобто ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» ефективно використовує обладнання виключивши чи зменшивши прості обладнання, недовикористання виробничих потужностей, низький коефіцієнт змінності, наявність невстановленого

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

обладнання і т.п. На рівень фондovіддачі впливають різні фактори, пов'язані як з зміною об'єму продукції, так і з ефективністю використання основних засобів, особливо їх активної частини. Розрахунок впливу факторів можна виконати за допомогою способу ланцюгових підстановок у вигляді таблиці (табл. 2.8).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

На приріст продукції впливає як збільшення обладнання та основних фондів у цілому, так і ефективність використання основних засобів. Для розрахунку ефективності використовуємо метод абсолютних різниць (табл. 2.9).

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Розрахунок впливу факторів на фондівдачу

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Роки	Питомість активної частини	Зміна питомої ваги активної частини	Фондовіддача	Фондовіддача	Фондовіддача	Питома вага активної частини	Розрахунок
2020	90,798	-	9,424	-	8,556	-	
2021	95,465	4,668	10,175	0,752	9,714	Зміна питомої ваги активної частини	9,714- ,5561 = 1,158
2022	42,688	-52,777	13,614	3,439	5,812	активної частини ОЗ	5,812- 9,714 = - 3,902

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

З даних табл. 2.8 видно, що зростання фондівдачі ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» в 2021 році на 1,16 відбулося в наслідок збільшення питомої ваги активної частини на 4,7%. В 2022 році відбулося зменшення фондівдачі на 3,902 грн в наслідок зменшення питомої ваги активної частини основних засобів на 52,8%.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Таблиця 2.9

Розрахунок впливу змін на обсяг продукції ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Роки	се А ві ре ва бс дх дн рт ол ил ьо ос ютен рі ті а	Ф он ба до зи пе ві сн рі ддог од а	мі на ва се рт ре ос дн ті ьо О ї 3 3	А ві фо бс дх нд ол ил ов ютен ід не ня да а	Се ре ва дн рт ьо іст рі ь а	фо нд Зм ов ін ід а да а
2020	-	-		-	146293	
2021	3159	8,556	27029,7	1,158	149452	173004
2022	84439	9,714	820242	-3,902	233891	-912724

З розрахунку впливу змін на обсяг продукції ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» видно, що чистий дохід від реалізації в 2021 році збільшився на 200 034 тис. грн. Це відбувається за рахунок збільшення середньорічної вартості основних фондів на 27 029,7 тис. грн і збільшення фондоддачі на 173 004 тис. грн. В 2022 році відбулося зменшення обсягу реалізації продукції на 92 482 тис. грн за рахунок збільшення середньорічної вартості основних фондів на 820 242 тис. грн і зменшення фондоддачі на 912 724 тис. грн.

Для попереднього аналізу ефективності використання основних засобів розраховувались значення показників: фондоддачі, рентабельності основних засобів та питомої ваги активної частини основних засобів у їх загальній сумі.

Показники оцінки ефективності використання основних засобів поділяють на три групи [48]:

- узагальнюючі;
- часткові;
- техніко-експлуатаційні.

До узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів відносять фондівдачу і рентабельності основних засобів, які дозволяють оцінити дві сторони економічної ефективності їх використання - кількісну і якісну. Однак кожен з них може підвищуватися або знижуватися на підприємстві за один і той же проміжок часу. Тому в процесі порівняльної оцінки ефективності використання основних засобів двох і більше підприємств або періодів виникають труднощі, адже окремі підприємства при достатньо високих показниках фондівдачі мають низькі показники рентабельності і навпаки. Усунути цей недолік дає можливість розрахунок інтегральних показників.

Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів (Ef_1) відображає середній економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожну гривню коштів, які вкладені в основні засоби та розраховується за формулою (2.1):

$$Ef_1 = \sqrt{\Phi B \times P_{O3}}, \quad (2.1)$$

де ΦB – фондівдача;
 P_{O3} – рентабельність основних засобів.

Другий інтегральний показник ефективності (Ef_2) дозволяє крім фондівдачі та рентабельності основних фондів врахувати рівень ефективності використання основних засобів для здійснення трудової діяльності та розраховується за формулою (2.2):

$$Ef_2 = \sqrt{\Phi B \times P_{O3} \times \frac{ПП}{O3_{ср}}}, \quad (2.2)$$

де $ПП$ – продуктивність праці;
 $O3_{ср}$ – середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.

Дані для аналізу ефективності використання основних засобів наведені у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Розрахунок узагальнюючих показників ефективності використання ос-

новних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2021р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2022р. від 2021р.	2022р. від 2020р.
Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	146293	149452	233891	3159	84439	156,499	159,878
Фондовіддача, грн.	8,556	9,714	5,812	1,158	-3,902	59,828	67,922
Рентабельність (збитковість) ОЗ, %	193,895	150,664	104,372	- 43,231	- 46,292	69,275	53,829
Продуктивність праці, грн.	645,895	755,348	712,047	109,453	- 43,301	94,267	110,242
Рівень ефективності використання ОЗ, %	0,0044	0,0051	0,0030	0,0006	- 0,002	60,2351	68,9535
Перший інтегральний по-	4,0731	3,8256	2,4629	- 0,2475	- 1,3628	64,3782	60,4663

казник, грн							
Другий інтегральний показник, грн	0,0271	0,0272	0,0136	0,0001	-	0,0136	49,9647
							50,2101

За аналізований період фондovіддача основних засобів знизилася на 3,902 грн. або 40,172 %. Рентабельність основних засобів є не високою та відсутнє поступове збільшення чи зменшення показників, а саме найбільше значення показника було в 2021 році, а найменше в 2022 році.

Значення інтегрального показника дозволяє зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів. З трьох періодів відносно кращі показники використання основних засобів були у 2020 році, де перший інтегральний показник вищий і складає 4,07 грн. Зазначимо, що загалом підприємство має низькі показники віддачі основних засобів та їх використання за аналізований період погіршились. Про це свідчить зниження другого інте-

грального показника величина якого зменшилась з 0,0271 до 0,0136 грн.

Часткові показники характеризують економічну ефективність використання окремих груп і елементів основних засобів. До них належать:

- фондovіддача активної частини основних засобів;
- рентабельність активної частини основних засобів;

Інтегральний показник ефективності використання активної частини основних засобів.

Індекс інтегрального показника характеризує збільшення або зменшення інтегральної ефективності використання активної частини основних засобів за звітний рік у порівнянні з попереднім (базовим) періодом.

Значення інтегрального показника ефективності активної частини основних засобів розраховується за формулою (2.3):

Середньорічна вартість активної частини ОЗ, тис. грн	132831	142675	99843,5	9844	-42831	69,980	75,166
Частка активної частини основних засобів у загальній їх вартості, %	90,798	95,465	42,688	4,668	-52,777	44,716	47,014
Фондовіддача активної частини ОЗ, грн	9,424	10,175	13,614	0,752	3,439	133,796	144,470
Рентабельність активної частини ОЗ, %	213,546	157,820	244,500	-	86,679	154,923	114,495
Перший інтегральний показник використання активної частини ОЗ, грн	448,594	400,735	576,948	- 47,859	176,212	143,972	128,612

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Розрахунки з табл. 2.11 свідчать, що ефективність використання активної частини основних засобів на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр. покращилась. На це вказує збільшення інтегрального

показника на 176,21 грн, або 44%, який становить 576,948 грн. Слід відзначити, що інтегральний показник ефективності використання основних засобів за цей же навпаки зменшився на 35,6%. Тенденція зміни цих показників пояснюється зменшенням розміру фондівддачі основних засобів на 40 % та збільшенням активної їх частини на 34 %.

Отже, провівши аналіз ефективності використання основних засобів ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» було досліджено зміни фондівддачі, фондоємності, фондоозброєності, рентабельності основних засобів та розраховано 2 типи інтегральних показників використання основних засобів.

Висновки до другого розділу

Згідно з наказом про облікову політику ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» бухгалтерський облік операцій здійснюється автоматизовано з використанням ERP системи «MASTER:Бухгалтерія».

Результатами роботи в «MASTER:Бухгалтерія» є формування первинних документів, які мають вигляд заповнених затверджених типових форм для всіх підприємств.

Для аналітичного обліку основних засобів передбачено «Інвентарна картка обліку основних засобів» (типова форма ОЗ-6), яку застосовують для всіх видів основних засобів, заповнюють в одному примірнику на підставі Акту приймання передачі основних засобів».

Поточний облік основних засобів на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» можна поділити на 4 ділянки обліку, а саме:

- надходження;
- амортизація;
- поточний облік;
- вибуття;

В даному розділі описана методика ведення кожної ділянки обліку.

Крім того, слід зазначити, що обліковою політикою ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» було обрано використання прямолінійного методу амортизації для всіх об'єктів основних засобів. Також в даному підрозділі представлена схема документування операцій з обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.

Проведений аналіз структури та динаміки основних ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за двома напрямками: дослідження забезпеченості основними засобами та аналіз руху основних засобів показав, що на підприємстві облік та аналіз основних засобів ведеться за 4 групами. В 2020 та 2021 році для виробництва підприємством було задіяно більша кількість орендованих власних засобів, ніж власних.

Слід відношення орендованих основних засобів до власних складало 80% на 20%. В 2022 році відбулося відчутне зменшення орендованих активів з 80% до 32%. Дані зміни в структурі основних засобів відбулись в перчу чергу в зв'язку з тим, що ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» перейшло на облік за міжнародними стандартами.

При аналізі ефективності використання основних засобів були враховані показники фондоозброєності, фондомісткості, фондоддачі та рентабельності основних засобів, також був проведений розрахунок впливу факторів на фондоддачу та змін на обсяг продукції, крім того розраховані інтегральні показники ефективності використання основних засобів.

З результатами аналізу можна сказати, що фондоозброєність збільшилась на 68 грн. Фондоддача всіх основних засобів в 2022 році склала 5,81 грн, що є найменшим значенням за аналізований період але, при цьому фондоддача активної частини основних засобів була найбільшою в 2022 році та склала 13,61 грн.

Значення інтегрального показника дозволило зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів. З трьох періодів відносно кращі показники використання основних засобів були у 2020 році, де перший інтегральний показник вищий і складає 4,07 грн. Зазначимо, що загалом під-

приємство має низькі показники віддачі основних засобів та їх використання за аналізований період покращились. Про це свідчить зниження другого інтегрального показника величина якого зменшилась з 0,0271 до 0,0136 грн. Але використання активної частини основних засобів на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2020-2022 рр. покращились.

РОЗДІЛ 3
ВП НУБІП України "НАТІ"   ВП НУБІП України "НАТІ"
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У
ПРАТ "ВОЛНОВАСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"

3.1. Рекомендації щодо вдосконалення організації обліку основних засобів на підприємстві
ВП НУБІП України "НАТІ"   ВП НУБІП України "НАТІ"

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» має велику кількість спеціалізованого дорогоцінного обладнання та унікальних машин та форм виробництва якісної продукції. Облік в товаристві покладений на бухгалтерську службу, яка представлена двадцятьма висококваліфікованими спеціалістами на чолі з головним бухгалтером. Незважаючи на багаторічний досвід та достатню кількість кадрів організації обліку основних засобів на підприємстві має ряд значних недоліків.

Основним документом з організації обліку на підприємстві є Облікова політика, де вказані основні правила та способи ведення бухгалтерського обліку. В обліковій політиці стосовно обліку основних засобів підприємство самостійно встановлює вартісний критерій признання та методи амортизації основних засобів та необоротних матеріальних активів.

Вибір розміру вартісного критерія признання та актуальності призводить до можливого виникнення податкових різниць, що в свою чергу збільшують базу оподаткування податку на прибуток, тим самим збільшуючи саму суму податку, а також призводять до марного витрачання трудових ресурсів підп-

приємства та зростання податкових ризиків. Але при дотриманні податкового розміру вартісного критерія визнання основних засобів можливо уникнути вище згаданих проблем. Оскільки раціональним вирішенням даного питання слід керуватися Податковим кодексом, то воно не може бути заходом підвищення ефективності організації обліку, на відміну від методу амортизації.

Для підвищення ефективності організації обліку основних засобів на підприємстві можливо виділити проблемні питання організації та модернізації даної ділянки обліку. Ділянки вдосконалення організації обліку основних засобів схематично зображені на рис. 3.1.

Рис. 3.1 Ділянки вдосконалення організації обліку основних засобів

Вибір методу амортизації є одним з важливіших питань облікової політики підприємства. Амортизація є одним з інструментів податкової політики підприємства, оскільки при виборі оптимального методу можливо досягти оптимізації податкових платежів.

Обліковою політикою ПАТ «Волноваський комбінат продуктів» визначено, що амортизація всіх основних засобів незалежно від групи розраховується за прямолінійним методом. Даний метод має низку недоліків та

переваг. До основної переваги можливо віднести те, що розрахунок амортизаційних відрахувань є дуже простим, оскільки вартість об'єкта основних засобів списується рівними частинами протягом усього строку його експлуатації.

Основними недоліком прямолінійного методу є те, що:

- розрахунок не враховує можливість швидкого морального зносу активів; не звертається увага на відмінність виробничих можливостей основних засобів в різні роки експлуатації;

- нехтується ймовірність значного збільшення витрат на ремонт об'єкта основних засобів особливо в останні роки експлуатації.

Для вибору оптимального методу амортизації слід зробити умовний

порівняльний аналіз основних засобів на 2 типи:

- 1) безпосередньо зайняті у виробництві, допоміжні та обслуговуючі (рахунки обліку 104, 105, 106);
- 2) інші основні засоби, які в основному представляють інфраструктуру підприємства (рахунки обліку 102, 103, 109).

Оптимальним для підприємством прямолінійний метод амортизації є оптимальний лише для другого типу основних засобів, які в основному представляють лише інфраструктуру підприємства. Активи цієї групи фактично не приймають участь у виробництві та не вичерпують планований потенціал при зміні обсягів виробництва. Тим самим списання їх вартості в більшості випадків не збільшує виробничу собівартість виробленої продукції, і входить до складу адміністративних витрат, витрат на збут.

Стосовно першого типу об'єктів, то для всіх основних засобів, щодо яких є можливість достовірно та з мінімальними витратами визначити обсяг виробленої продукції, доцільним є використання виробничого методу амортизації. Цей метод забезпечує пропорційну відповідність величини нарахуваної амортизації обсягу продукції. При застосуванні даного методу можна реально оцінити стан об'єкту основних засобів. Єдиним недоліком

даного методу є те, що важко спрогнозувати виробничу потужність об'єкта протягом всього терміну його експлуатації.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Також оскільки ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» веде бухгалтерський облік відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності то облік основних засобів регламентується МСБО 16 «Основні засоби».

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

В п. 43 МСБО 16 «Основні засоби» сказано, що коли термін експлуатації окремих суттєвих частин об'єкта основних засобів відрізняється від терміну експлуатації решти його частин, їх слід амортизувати окремо. Даний варіант дозволить уникнути модернізації активу та переоцінки його виробничої потужності. Але при цьому збільшить витрати трудових ресурсів та усклад-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

нить облік. Тож, на даному етапу розвитку підприємства та обліку варто залишити прямолінійний метод амортизації лише для невиробничих основних засобів, а для безпосередньо зайнятих у виробництві, допоміжних та обслуговуючих основних засобів слід змінити на виробничий метод амортизації.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Проблемною для цього обліку основних засобів є їх переоцінка, оскільки в бухгалтерському обліку та бухгалтерській звітності основні засоби повинні відображатися об'єктивно, їх вартість повинна відповідати їх реальному моральному та фізичному стану.

З необхідністю відображати фінансову звітність відповідно до Міжна-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

родних стандартів, даного переходу є 01.01.2022, керівництвом ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» було прийняте рішення про переоцінку основних засобів. Але умови ринку диктують необхідність своєчасної та об'єктивної оцінки основних засобів, де особливе місце займає оцінка їх реальної вартості. Тож відображена вартість основних засобів в 2020 та 2021 рр. не

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

була об'єктивною, а саме об'єктивна оцінка об'єктів бухгалтерського обліку дає можливість підвищити інформаційну достовірність бухгалтерського обліку та звітності.

Основною проблемою обліку за первісною вартістю є те, що величина активів неухильно змінюється з плином часу. Ухвалення своєчасних і обґрунтованих рішень безпосередньо залежить від оперативності і точності бухгалтерської інформації.

Відповідно до П(с)БО 7 «Основні засоби» переоцінка основних засобів не є обов'язковою та проводиться лише за власним бажанням підприємства.

Відповідно до п. 31 П(с)БО 16 «Основні засоби» переоцінки слід проводити з достатньою регулярністю, так щоб балансова вартість суттєво не відрізнялася від тієї, що була б визначена із застосуванням справедливої вартості на кінець звітного періоду.

Оскільки національні та міжнародні стандарти не надаються певну періодичність переоцінки, то слід усувати розбіжності у вартості основних засобів на момент прийняття до обліку та на звітну дату можна шляхом проведення щорічних переоцінок однорідних груп об'єктів основних засобів.

Ефективне функціонування кожного суб'єкта господарювання значною мірою залежить від обґрунтованості побудови системи бухгалтерського обліку, яка є інформаційною підсистемою управління та контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств. Тому зараз існує потреба в підвищенні інформативності документації в цілому, та документації з руху основних засобів, зокрема.

Використовувані типові форми первинних документів з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюються один одного. Форми ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів», ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів» та ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів» є подібними за змістом. В типовій формі ОЗ-1 «Акт приймання-передачі основних засобів» відсутні відомості про надходження, а саме номер договір-ного придбання, також спосіб надходження об'єкта, термін до-рисного використання, ліквідаційну вартість і метод амортизації, тож необхідно доповнити дану форму відсутніми елементами. Також Інвентарну картку слід розширити, та забезпечити такими показниками, як:

- спосіб надходження;

ВП НУБіП України "НАТІ"

- джерело фінансування;
- стан об'єкта на момент надходження;
- строк корисного використання;
- справедлива і ліквідаційна вартість;
- метод амортизації;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ";

- дата і реквізити передачі;
- залишкова вартість активів на момент вибуття.

ВП НУБіП України "НАТІ"

В Акті списання основних засобів (типових форм ОЗ-3, ОЗ-4) необхідно вказувати термін корисного використання і ліквідаційну вартість об'єкта.

Цим топовим формам вже майже 28 років, більшість з них морально застаріли, форми нової форми не містять необхідної інформації, внаслідок чого призведе до зниження трудомісткості облікових робіт, підвищення інформативності документів, скороченню документообігу.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Отже, центральним документом обліку повинна бути Облікова картка об'єкта основних засобів, при цьому даний документ повинен містити інвентарну частину, в якій вказано: повне найменування та призначення об'єкта, техніко-економічні показники, плановий строк використання чи обсяг виробництва, інвентарний, заводський та паспортні номери, матеріально відповідальну особу; та облікову частину, в якій міститься інформація про: переоцінку, нараховану амортизацію, ремонтні роботи та результати інвентаризації.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Облікова картка повинна періодично оновлюватися, щоб в даному документі містилася вся актуальна інформація про об'єкт. Найкращим варіантом є автоматичне заповнення облікової частини при проведенні щомісячного розрахунку амортизації та щорічній переоцінці, а також при ремонтних роботах.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

При цьому ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів», ОЗ-8 «Картка обліку руку основних засобів» та ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів» слід виключити з обліку оскільки дані документи із запро-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

вадженням Облікової картки об'єкта основних засобів втрачають необхід-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Тоді схема документування буде мати меншу кількість об'єктів та зменшиться рух даних по первинних документах.

При оновленні схеми документування операцій з обліку основних засобів відбудуться таких рух документів:

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1) Первісний облік: При надходження об'єкту основних засобів в Акті приймання-передачі основних засобів заповнюється інвентарна частина Облікової картки об'єкта основних засобів;

2) Поточний облік: підставі акту здійснюється запис до облікової частини Облікової картки об'єкта основних засобів;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

3) З Облікової картки об'єкта основних засобів вносяться зміни до Розрахунку амортизації щодо збільшення балансової вартості основних засобів на суму витрат, пов'язаних із завершенням модернізації, реконструкції;

4) За даними Облікової картки об'єкта, а також за даними форм розрахунку амортизації в кінці місяця заповнюються картки обліку основних засобів;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

5) Інвентарні картки, а також картки обліку руху основних засобів звіряються з даними синтетичного обліку;

6) У кінці звітнього року за даними карток обліку руху основних засобів та за даними синтетичного обліку заповнюються дані звітності щодо основних засобів;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

7) Після ліквідації основних засобів і складання актів на їх списання перший примірник акту передається до бухгалтерської служби, де на його підставі робиться запис до Облікової картки об'єкта основних засобів, яка зберігається протягом деякого часу;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Оновлена схема документування операцій з обліку основних засобів зображена на рис. 3.2

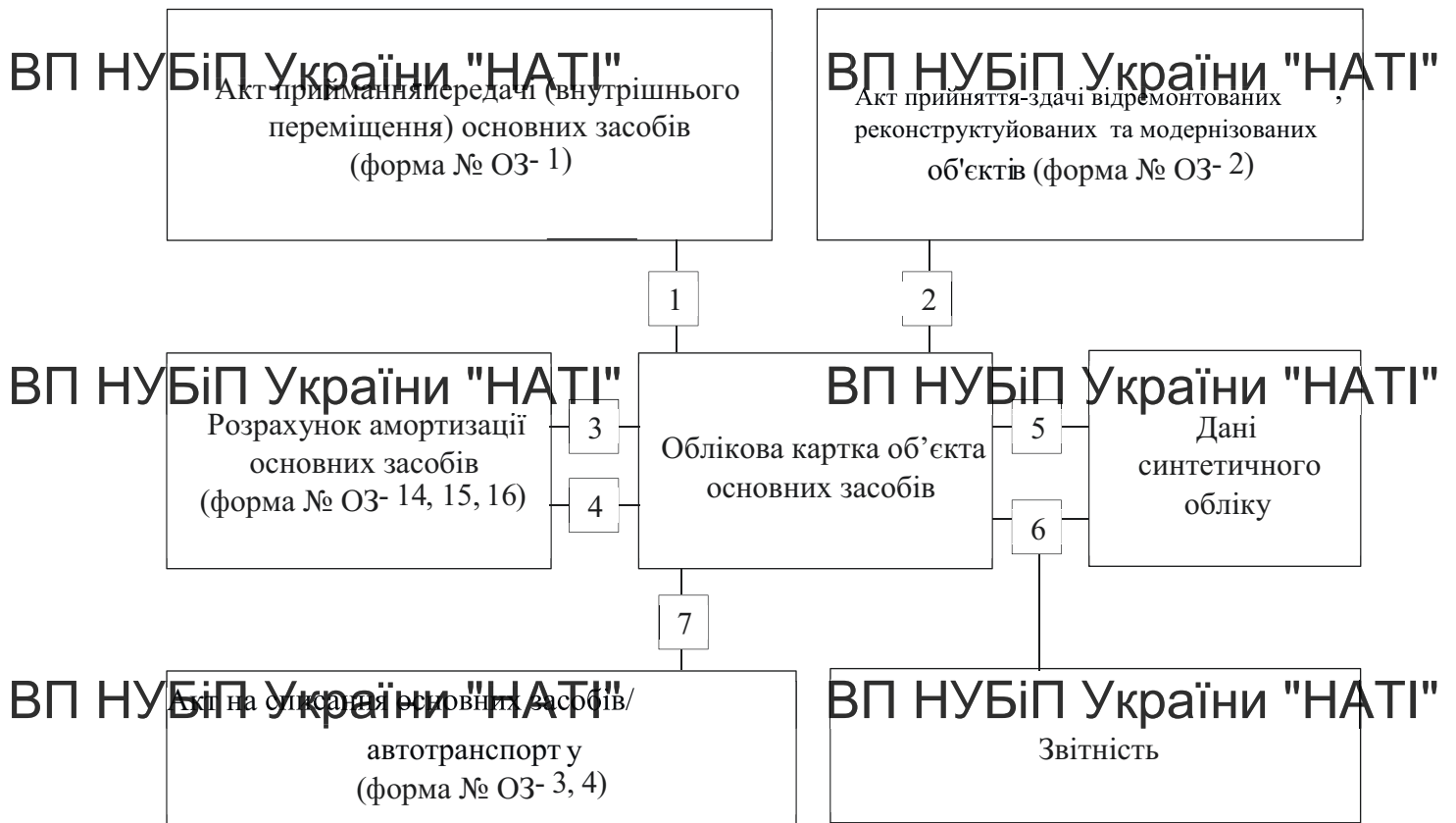

Рис. 3.2. Оновлена схема документування операцій з обліку основних засобів

ВП НУБіП України "НАТІ"

Проблема інформаційного забезпечення управління матеріальнотехнічною базою є актуальною для ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів». Підприємство зараз для обліку використовує програму 1С, яка не повністю задовольняє потреби користувачів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Український ринок програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку наповнений значною кількістю продуктів, такими, як: «Парус-Бухгалтерія»; «ІС-ПРО»; «MASTER:Бухгалтерія»; «Діловод»; «SAP»; «ITEnterprise: Бухгалтерія», та інші. Дані програмні продукти відрізняються за функціональністю, об'єктами обліку, призначенням, комплексністю функцій, якістю обсягу оброблюваної інформації та вартістю. При виборі програми необхідно проаналізувати всі ці критерії та зробити оптимальний для підприємства вибір.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

При виборі програми необхідно проаналізувати всі ці критерії та зробити оптимальний для підприємства вибір.

Програма «MASTER:Бухгалтерія» має які і ряд недоліків, так і пере-

ваг. Суттєвою відмінністю та недоліком якої відсутності можливості ведення бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів. Така функціональна опція доступна в обмеженій кількості облікових програм, з вище згаданих лише в «IT-Enterprise: Бухгалтерія», «SAP» та «IC-ПРО». Для підприємств, які ведуть облік за міжнародними стандартами, цей функціонал є

дуже важливим

Слід зауважити, що ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» великим та складним підприємством з багатьма виробничими процесами та для якого оперативний облік повинен бути максимально автоматизованим. ERP-системи повинна бути здатна не лише на бухгалтерський та фінансовий облік, а управлінський та забезпечувати вищій менеджмент компанії інформацією для відстеження траєкторії розвитку підприємства.

У табл. 3.1 здійснено узагальнення інформації стосовно пропозицій щодо удосконалення організації обліку основних засобів.

Таблиця 3.1

Пропозиції щодо удосконалення організації обліку основних засобів у ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів»

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Пропозиції щодо удосконалення організації обліку основних засобів у ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів»

Напрями удосконалення	Пропозиції
ВП НУБіП України "НАТІ"	<p>1) Зробити відповідні подієві засоби на 2 типи: безпосередньо зайняті у виробництві, допоміжні та обслуговуючі та інші основні засоби, які в основному представляють інфраструктуру підприємства.</p>
<p>Проблеми обліку амортизації основних засобів</p>	<p>2) До ~~ВП НУБіП України "НАТІ"~~ засобів застосувати виробничий метод амортизації, а для інфраструктурних основних засобів залишити прямолінійний метод нарахування амортизації.</p> <p>3) Спрогнозувати виробничу потужність</p>
ВП НУБіП України "НАТІ"	<p>безпосередньо зайняти у виробництві об'єктів основних засобів та зробити їх переоцінку.</p> <p>4) Внести зміни до Облікової політики підприємства щодо нового обраного методу амортизації.</p>
<p>Проблема оцінки та переоцінки вартості</p>	<p>1) ~~ВП НУБіП України "НАТІ"~~ Забезпечити проведення щорічних переоцінок однорідних груп об'єктів основних засобів.</p> <p>2) Ліквідувати повністю амортизовані основні засоби, якщо такі активи є дієздатними, то слід шляхом переоцінки встановити їх справедливую вартість.</p>
<p>Проблема підвищення інформативності первинних документів обліку основних засобів</p>	<p>1) Виключити з використання деякі типові форми обліку основних засобів такі, як: ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів», ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів» та ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів» втрачають необхідність.</p>

	<p>2) Запровадити в облік нову комплексну форму «Облікова картка об'єкта основних засобів».</p> <p>3) У зв'язку зі змінами в первинному обліку розробити новий графік документообігу з обліку основних засобів.</p>
<p>Проблема інформаційно-го забезпечення управління матеріально-технічною базою</p>	<p>1) Розглянути пропозиції ІТ-ринку стосовно інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою.</p> <p>2) Обрати існуючу ERP-система чи звернутися до ІТкомпаній стосовно розробки унікальної ERP-система повністю за своїми потребами.</p>

Реалізація даних пропозицій дозволить підприємству скоротити трудові витрати працівників бухгалтерської служби та зменшити амортизаційні відрахування, а також забезпечувати вищій менеджмент компанії інформацією для відстеження траєкторії розвитку підприємства.

У сучасних умовах ведення бізнесу виникає необхідність розроблення та впровадження ефективної системи контролю, яка б сприяла підвищенню якості та ефективності роботи підприємства, економії, оптимізації та вдосконаленню господарських процесів, а також давала б можливість своєчасно виявляти та усувати помилки. Однією із форм контролю, що застосовуються в практичній діяльності є внутрішній аудит.

Відповідно до Міжнародного стандарту аудиту 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» діяльність внутрішнього аудиту – це діяльність з оцінки, що організована як підрозділ суб'єкта господарювання або надається йому як послуга. Її функції охоплюють також перевірку, оцінку та моніторинг адекватності й ефективності внутрішнього контролю [35].

Організація системи внутрішнього аудиту ПРАТ "ВОЛНОВАСЬКИЙ КХП" здійснюється з урахуванням специфіки галузі, в якій воно здійснює

свою діяльність, особливостей виробництва, а також організаційно правової форми. Товариство проводить обов'язковий аудит фінансової звітності та оприлюднює її на своїй веб-сторінці разом з аудиторським висновком.

Однією з найбільш важливих проблем при проведенні аудиторських перевірок є проблема аудиту обліку на підприємствах основних засобів. Основні засоби, як правило, характеризуються найбільшою питомою вагою в

основному капіталі організації. Від таких показників основних засобів, як їх кількість, технічний рівень, ефективність використання та вартість, безпосередньо залежать кінцеві результати поточної діяльності на підприємствах. Від основних засобів залежить, чи отримає підприємство прибуток або збиток. Також від основних засобів залежать обсяги продукції, що випускається,

рентабельність, фінансова стійкість.

Основними методами, що використовуються при аудиті основних засобів є опитування, фактична перевірка, перерахунок, документальна перевірка, вибіркоче дослідження.

3.2. Рекомендації щодо вдосконалення інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою основних засобів на підприємстві

Як було зазначено раніше у ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» існує проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою. Облік на підприємстві ведеться до допомогою програми «MASTER:Бухгалтерія».

Документи для обліку основних засобів в «MASTER:Бухгалтерія» згруповані в вкладці «Документи», «Основні засоби».

Вкладці «Основні засоби» зібрані всі документи обліку основних засобів. Ці документи згруповані в однойменні папки в залежності від характеру документів, що в ній знаходяться. В папці «Документи з ОЗ» відобража-

ються всі проведені документи обліку основних засобів, а в папці «Документи з обладнання» – лише з обліку обладнання.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Для введення початкових залишків в програмі передбачено окремий однойменний документ, при відкритті папки «Введення початковий залишків» відкривається список проведених документів. При відкритті абсолютно любої папки з даної вкладки спочатку відкривається весь каталог проведених

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

однорідних документів, розглянемо каталог на прикладі документів «Введення в облік». В папці «Введення в облік» знаходяться всі проведені документи з введення в облік. На панелі швидкого доступу розташовані елементи з різними дія стосовно виведених документів.

При активуванні першого елементу «Дії» випадає контекстне меню в

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

якому представлені всі можливі дії щодо документів, деякі з них у вигляді піктограм знаходяться у верхній частині папки. Серед них такі піктограми, як: «Додати», «Додати копіюванням», «Редагувати поточний елемент», «Встановити позначку на видалення», «Встановити інтервал дат», «Пошук по номеру», 4 піктограми з різним відбором та сортуванням, функціональна

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

кнопка «Перейти», що дає можливість перейти до пов'язаної інформації, «Оновлення списку», «Справка» та піктограма «Проводки» при активуванні відкривається запис обраного документу в Журналі проведення.

Звітність щодо основних засобів знаходиться у вкладці «Звіти» в папці «Основні засоби». В даній папці знаходяться Відомість з нарахування амортизації, яку можливо автоматично заповнити за необхідний період. Крім цього

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

го в даній папці є можливість сформувати Інвентарну карту об'єкта основних засобів та провести Розрахунок витрат на поліпшення основного засобу.

В даний час ринок програмних продуктів надзвичайно різноманітний.

Фахівці в області ІТ-технологій прагнуть автоматизувати роботу економістів,

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

бухгалтерів, банківських працівників і багатьох інших категорій службовців. Повсюдна автоматизація робочих місць покликана вирішити цілий комплекс проблем: позбавлення бухгалтерів від рутинної роботи при заповненні різних форм фінансової звітності, виконання складних обчислень, створення надто-

чних креслень, значне зниження трудовитрат працівника, зайнятого пошуком правової інформації, надання зручного інструментарію для створення і обробки текстової та графічної інформації.

Завдяки ІТ-технологіям операції по введенню і обробці даних стали здійснюватися швидше і простіше, при цьому кінцевий результат роботи має більш високу якість, ніж раніше, коли подібні операції виконувалися вручну.

Конкуренція, яка існує сьогодні на ринку програмного забезпечення, змушує розробників програмних продуктів боротися за свого покупця і прагнути до створення програм, що володіють великими функціональними можливостями. В останні роки все частіше і частіше простежується тенденція, коли між собою конкурують не тільки фірми-розробники, а й різні версії однієї і тієї ж програми.

Програма «MASTER:Бухгалтерія» має ряд індивідуальних переваг, які і закріплюють її лідируючі позиції на відповідному ринку. До них відноситься наступне:

1) широка функціональність, програма забезпечує можливість вести всі необхідні види податкового та бухгалтерського обліку.

2) універсальність, є можливість модифікації під потреби будь-якого окремо взятого бізнесу, незалежно від його спеціалізації. Крім типових конфігурацій програми, розробниками передбачено спеціалізовані продукти для сільсько-господарських підприємств, підприємство торгівлі, складу, логістики і транспорту підприємств для громадського харчування, соціального бізнесу тощо.

Незважаючи на низку переваг дана ERP-система також ряд певних недоліків. Одним з таких є занадто високе навантаження на комп'ютери. З кожним оновленням програма стає продуктивніше але зі зростанням продуктивності збільшується навантаження на технічне обладнання. Разом с оновленням виробники додають до низку технічних викликів, якіми комп'ютери нової давності не в змозі впоратись. Занадто «важкі» програми збільшують час відклику програми, відбувається зростання часу відкриття великих довідників, а також просто знаходження необхідного документу. Крім цього вини-

кають помилки з відкриттям програми, її запуском та в процесі роботи. Для ефективного використання останньої версії необхідно забезпечити весь відділ бухгалтерії та менеджмент компанії комп'ютерами майже останніх моделей. При оновленні технічного обладнання необхідно буде оновити також операційну систему, яка теж, в свою чергу буде навантажувати комп'ютер.

«MASTER:Бухгалтерія» є достатньо складною та не інтуїтивною програмою для побутових користувачів, але для професіоналу відкриваються можливості використання гнучкої системи.

В «MASTER:Бухгалтерія» бажано користуватися лише типовими провідками та типовими субрахунками. Програма не заважає використанню власних субрахунків чи проведенню господарських операцій власноруч але при цьому можливі складності під час закриття періоду. На це слід також звернути увагу.

Впровадження програми, її обслуговування надання консультацій не входить до вартості програмного продукту. Для отримання інформаційно-технологічного супроводу необхідно на ринку послуг обрати компанію, що буде надавати послуги висококваліфікованих спеціалістів, мати оптимальну вартість послуг. Дуже складно вибрати кваліфіковану супроводжуючу компанію, яка надавала б якісну і оперативну підтримку.

Аналізуючи низку переваг та недоліків можна зробити висновок, що для ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» досить важливим є змінити дану ERP-систему та замінити її на більш прогресивну міжнародню існуючу ERP-систему чи звернутися до ІТкомпаній стосовно розробки унікальної ERP-система повністю за своїми потребами.

Сучасний ринок програмного забезпечення для оптимізації управління ресурсами бізнесу охоплює значний перелік найменувань, проте найчастіше підприємства віддають перевагу виробникам програмних продуктів, представлених на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Частка ринку основних виробників ERP-систем [74]

В Україні наразі є виробників високим рівнем популярності користується програмне забезпечення SAP, Microsoft Dynamics та 1C: ERP. Одними з найпопулярніших виробників ERP-систем для американських та європейських замовників є Oracle, SAP і Sage.

Не зважаючи на невисоку частку міжнародного ринку одним із найсучасніших програмних продуктів є рішення від IFS Компанія IFS це рішення відомий лідер у сфері розробки та постачання програмного забезпечення для управління бізнес-процесами підприємства для клієнтів по всьому світу, які працюють у сфері виробництва та поширення товарів, займаються технічним обслуговуванням основних фондів та управлінням процесів, що спрямовані на надання послуг. На міжнародному ринку IFS більше 25 років, ніштапелераховує більш ніж 3 300 співробітників.

Слід провести аналіз переваг та недоліків ERP- системи від IFS.

До переваг можна віднести комплексність, оскільки в єдиній інтегрованій системі присутнє управління виробництвом, фінансами, постачанням, ремонтним персоналом, якістю, документообігом, проєктами, вигальною ефективністю, інжинірингом, тощо. На відміну від систем-конструкторів, які мають незначну базову функціональність, в IFS Applications надзвичайно

глибокі функціональні можливості є вже спочатку, їх не доводиться допису-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Також IFS Applications має розвинену функціональність для управління технічним обслуговуванням і ремонтами устаткування і транспортних засобів. IFS конкурує з SAP за світове лідерство в автоматизації фондомістких галузей.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Одним із переваг є підтримка всіх типів виробництва. IFS Applications реалізована таким чином, що добре підходить для процесного, дискретного, проектного та змішаного типів виробництв. IFS Applications пропонує повний огляд ланцюга постачань та процесів, що супроводжують виробництво. Також Можливості управління виробництвом у змішаному режимі, почина-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ючи від рішень для масового виробництва, виробництва на склад та виробництва на замовлення за спеціальними формулами.

Продукт повністю готовий для українського ринку та має повну локалізація. IFS Applications переведена і адаптована до специфіки бізнесу і законодавства України.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Крім того, особливістю є візуальний вивід даних щодо результатів діяльності для спеціалістів, які приймають рішення в сфері бізнесу. Найбільшим мінусом ERP- системи від IFS є її вартість, яка прораховується в залежності від наповненості системи, але для збільшення ефективності ведення виробничої діяльності підприємства ці витрати є доцільними та вартість підйома

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

для ПАТ «Відновальний комбінат хлібопродуктів»

3.3. Використання економіко-математичних методів з метою під-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

вищення ефективності використання основних засобів

Всі явища і процеси, що характеризують соціально-економічний розвиток і становлять єдину систему національних рахунків, тісно взаємопов'язані

між собою. Для соціально-економічних явищ характерно, що поряд з істотними чинниками, що формують рівень результативної ознаки, на нього впливають багато інших невраховані і випадкові чинники. Це свідчить про те, що взаємозв'язки явищ, які вивчає статистика, носять кореляційний характер

Взаємозв'язок двох ознак зображується графічно за допомогою поля кореляції. В системі координат на осі абсцис відкладаються значення факторної ознаки, а на осі ординат - результативного. Кожне перетин ліній, проведених через ці осі, позначається крапкою. При відсутності тісних зв'язків спостерігається безладне розташування точок на графіку. Чим сильніше зв'язок між ознаками, то тісніше будуть групуватися точки навколо певної лінії, що виражає форму зв'язку.

Кореляційний метод має своїм завданням кількісне визначення тісноти зв'язку між двома ознаками (при парній зв'язку) і між результативним і безліччю факторних ознак (при багатофакторної зв'язку).

Кореляція – це статистична залежність між випадковими величинами, що не мають строго функціонального характеру, при якій зміна однієї з випадкових величин приводить до зміни математичного очікування іншої.

Тіснота зв'язку кількісно виражається величиною коефіцієнтів кореляції. Коефіцієнти кореляції, представляючи кількісну характеристику тісноти зв'язку між ознаками, дають можливість визначити «корисність» факторних ознак при побудові рівнянь множинної регресії. Величина коефіцієнта кореляції служить також однією відповідною і зв'язку регресії виявленими причиннонаслідкових зв'язків.

Умови застосування і обмеження кореляційно-регресійного методу.

Оскільки кореляційний зв'язок є статистичною, першою умовою можливості її вивчення є загальна умова всякого статистичного дослідження: наявність даних до досить великій сукупності явищ. Яке саме число явищ досить для аналізу кореляційної і взагалі статистичного зв'язку, залежить від мети аналізу, необхідної точності і надійності параметрів зв'язку, від числа факторів, кореляція з якими вивчається. Зазвичай вважають, що число спостережень

Умови застосування і обмеження кореляційно-регресійного методу.

Оскільки кореляційний зв'язок є статистичною, першою умовою можливості її вивчення є загальна умова всякого статистичного дослідження: наявність даних до досить великій сукупності явищ. Яке саме число явищ досить для аналізу кореляційної і взагалі статистичного зв'язку, залежить від мети аналізу, необхідної точності і надійності параметрів зв'язку, від числа факторів, кореляція з якими вивчається. Зазвичай вважають, що число спостережень

Умови застосування і обмеження кореляційно-регресійного методу.

має бути не менше ніж в 5-6, а краще – не менше ніж в 10 разів більше числа

ВП НУБіП України "НАТІ" факторів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Другою умовою закономірного прояви кореляційної зв'язку служить умова, що забезпечує надійне вираз закономірності в середній величині. Крім вже зазначеного великого числа одиниць сукупності для цього необхідна достатня якісна однорідність сукупності. Порухення цієї умови може перекру-

ВП НУБіП України "НАТІ" тити параметри кореляції

ВП НУБіП України "НАТІ"

Відповідно до сутності кореляційного зв'язку її вивчення має дві мети: вимірювання параметрів рівняння, що виражає зв'язок середніх значень залежної змінної зі значеннями незалежної змінної (залежність середніх величин результативної ознаки від значень одного або декількох факторних ознак);

ВП НУБіП України "НАТІ" вимір тісноти зв'язку двох (або більшої кількості) ознак між собою.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Найпростішою системою кореляційної зв'язку є лінійний зв'язок між двома ознаками – парна лінійна кореляція.

Практичне значення її в тому, що є системи, в яких серед усіх факторів, що впливають на результативну ознаку, виділяється один найважливіший

ВП НУБіП України "НАТІ" фактор, який в основному визначає варіацію результативної ознаки.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Вимірювання парних кореляцій становить необхідний етап у вивченні складних, багатофакторних зв'язків. Є такі системи зв'язків, при вивченні яких слід віддати перевагу парну кореляцію. Увага до лінійних зв'язків пояснюється обмеженою варіацією змінних і тим, що в більшості випадків нелінійні форми

ВП НУБіП України "НАТІ" зв'язків для виконання розрахунків перетворюються в лінійну форму.

ВП НУБіП України "НАТІ"

В практичних дослідженнях виникає необхідність описати наближено діаграму розсіяння математичним рівнянням. Для лінійної залежності необхідно кореляційний еліпс замінити прямою лінією. В прямокутній системі координат рівняння парної лінійної кореляційної зв'язку називається рівнян-

ВП НУБіП України "НАТІ" ням парної регресії і має вигляд:

ВП НУБіП України "НАТІ"

$$\bar{y} = a + bx, \quad (3.1)$$

де $\bar{y}$ – середнє значення результативної ознаки у при певному значенні

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

факторної ознаки x_i
 a – вільний член рівняння;

b – коефіцієнт регресії, що вимірює середнє відношення відхилення результативної ознаки від його середньої величини до відхилення факторної ознаки від його середньої величини на одну одиницю його виміру – варіація

ВП НУБіП України "НАТІ" у яка припадає на одну одиницю варіації x .

ВП НУБіП України "НАТІ"

Рівняння визначається за даними про значення ознак x і y в досліджуваної сукупності, що складається з n одиниць. Параметри рівняння a і b знаходяться методом найменших квадратів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

За рівнянням (3.1) зазвичай на практиці обчислюється вільний член рівняння регресії a . Параметр b обчислюється за перетвореною формулою, яку можна вивести.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Коефіцієнт парної лінійної регресії, позначений b , має сенс показника сили зв'язку між варіацією факторної ознаки x і варіацією результативної

ВП НУБіП України "НАТІ"

ознаки y . Він вимірює середнє по сукупності відхилення від її середньої величини при відхиленні ознаки x від своєї середньої величини на прийняту одиницю виміру.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Тіснота парної лінійного кореляційного зв'язку, як і будь-який інший показник, може бути виміряна кореляційним відношенням η . Крім того, при

ВП НУБіП України "НАТІ"

лінійній парній регресії застосовується інший показник тісноти зв'язку – коефіцієнт кореляції r_{xy} . Цей показник являє собою стандартизований коефіцієнт регресії, оскільки коефіцієнт, виражений не в абсолютних одиницях виміру ознак, а в частках середнього квадратичного відхилення результативної ознаки, та розраховується за формулою 3.2.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

$$r_{xy} = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \cdot (y_i - \bar{y})^2}} \quad (3.2)$$

Дану формулу розрахунку коефіцієнту кореляції слід застосовувати лише для великої вибірки. Для маленької вибірки слід використовувати коригуючий коефіцієнт, який розраховується за формулою (3.3) або проводити розрахунок за формулою (3.4).

$$r_{xy} = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{n \cdot \sigma_x \cdot \sigma_y} \quad (3.4)$$

Коефіцієнт кореляції був запропонований англійським статистиком і філософом Карлом Пірсоном. Його інтерпретація така: відхилення ознаки фактора від його середнього значення на величину свого середнього квадратичного відхилення в середньому по сукупності призводить до відхилення ознаки-результату від свого середнього значення на його середнього квадратичного відхилення.

При $r_{xy} = 0$ кореляція відсутня, зазвичай вважають зв'язок сильним, якщо $r_{xy} > 0,7$;

- середньої тісноти, при $0,5 < r_{xy} < 0,7$;
- слабкою при $r_{xy} < 0,5$,
- а якщо $r_{xy} = 1$, то між досліджуваними показниками існує функціональний взаємозв'язок.

Знак коефіцієнта кореляції показує спрямованість зв'язку. Коефіцієнт кореляції зі знаком мінус показує обернену пропорційну залежність, а знак плюс - додатній знак коефіцієнта кореляції характеризує пряму залежність.

Розглянемо приклад аналізу кореляційної парної лінії зв'язку в використанні основних фондів і вартості валової продукції ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2017-2022 рр. у табличному вигляді (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Кореляція між витратами на основні фонди і вартістю валової продукції

ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» за 2017-2022 рр.

Роки	Середньоріч на вартість основних засобів, тис. грн, x_i	Чистий дохід від реалізації, тис. грн, y_i	$x_i - \bar{x}$	$y_i - \bar{y}$	$(x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})$
2017	8512,5	878652	-86290	-268129,667	23136774872
2018	12512,5	934240	-82290	-212541,667	17489947479
2019	18151	1004977	-76651	-141804,667	10869469505
2020	146293	1251745	51491	104963,3333	5404666997
2021	44119	54650	10497,3333	1068	11200000
2022	233891	1359297	139089	212515,3333	29558545198
Сума	568812	263802	-	-	103127508317,00

Для кореляційного аналізу було підбрано 2 фактори: середньорічна вартість основних засобів та чистий дохід від реалізації. Оскільки даних за аналізований раніше період 2020-2022 рр. не достатньо для необхідної точності і надійності параметрів зв'язку, то було прийнято рішення максимально розширити період до 6 років. Із-за малого розміру вибірки даних коефіцієнт кореляції r_{xy} слід розраховувати за формулою 3.4. Дана формула є оптимальною для такого розміру вибірки.

В знаменнику формули 3.4 розташовані середні квадратичні відхилення, які можна виразити через середні величини ознаки завдяки формулі (3.5):

$$\sigma_x = \sqrt{x^2 - (\bar{x})^2}, \quad \sigma_y = \sqrt{y^2 - (\bar{y})^2}. \quad (3.5)$$

При розрахунку за допомогою Microsoft Excel дану величину можна розрахувати завдяки функції СТАНДОТКЛОН.В. Скориставшись даною функцією значення σ_x склало 94948,95, а σ_y 239323,83.

Для розрахунку коефіцієнту кореляції на необхідно розрахувати значення вектор x та вектор y , які розраховуються, як середньоарифметичне значення показників x та y відповідно. При розрахунку за допомогою Microsoft Excel їх величину можна розрахувати завдяки функції СРЗНАЧ.

Знайшовши всі невідомі слід їх підставити до формули (3.6).

$$r_{xy} = \frac{103127508317,00}{6 \cdot 94948,95 \cdot 239323,83} = 0,7564 \quad (3.6)$$

Отже, коефіцієнт кореляції дорівнює 0,75640, що свідчить про те, що між досліджуваними показниками існує сильний зв'язок.

Обчислимо на основі підсумкового рядка табл. 3.2 параметр парної лінійної кореляції за допомогою формули (3.7).

$$b = \frac{(x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{(x_i - \bar{x})^2} = \frac{103127508317,00}{4576510924} = 2,2878 \quad (3.7)$$

Параметр парної лінійної кореляції або b означає, що в середньому по досліджуваній сукупності відхилення витрат на основні фонди від середньої величини на 1 грн приводило до відхилення з тим же знаком середньої вартості валової продукції на 2,29 грн. Таким чином можна сказати, що зі збіль-

шенням витрат на основні фонди на 1 грн в середньому вартість валової про-
дукції зростає на 2,29 грн. Даний крок був би економічно доцільним.

Вільний член рівняння регресії обчислимо за формулою (3.8):

$$a = \bar{y} - b\bar{x} = 1146781,67 - (2,2878 \cdot 94802) = -929890,57 \quad (3.8)$$

Рівняння регресії в цілому має вигляд:

$$y = 2,2878x - 929892,57 \quad (3.9)$$

Негативна величина вільного члена рівняння означає, що область існування ознаки y не включає нульового значення ознаки x і близьких значень.

Графічне зображення кореляційної зв'язку за даними табл. 3.2 наведено на рис. 3.7.

у,
ти
с.г
рнві
с.д
ис ре
ти ал
й і за
до ції
хі \\
д

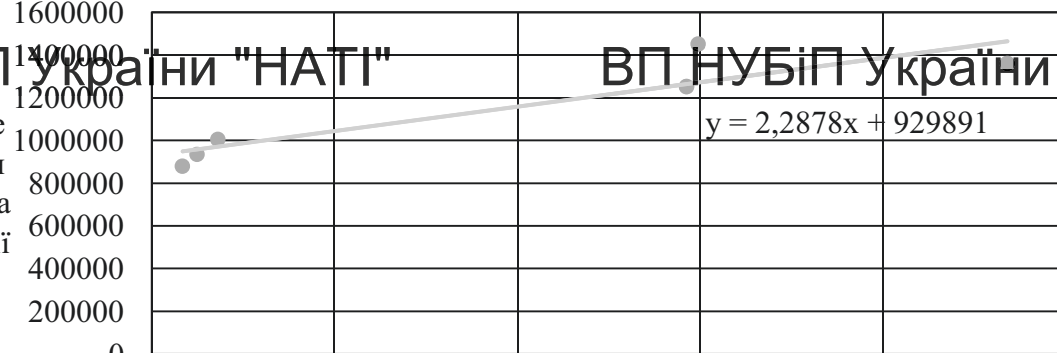

Рис. 3.7. Кореляція витрат на основні фонди

Чим ближче коефіцієнт кореляції до одиниці, тим ближче зв'язок до функціональної. Отримане значення в розглянутому випадку $+0,7560$ свід-

чить про тісний зв'язок вартості основних фондів і валової продукції. Про це говорить і рис. 3.3., де реальні значення параметрів (точки кореляційного по-

ля) близько розташовані до лінії регресії, що виражає середню закономір-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Висновки до третього розділу

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Під час дослідження проблемних питань організації обліку основних засобів на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» було виявлено такі проблеми, як:

- проблеми обліку амортизації основних засобів;
- проблема оцінки та переоцінки вартості;
- проблема підвищення інформативності первинних документів обліку основ-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- проблема інформаційного забезпечення управління матеріальнотехнічною базою.

За результатами роботи було сформовано пропозиції, які полягають у зміні методу амортизації для активної частини основних засобів, у необхід-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ності проведення щорічної переоцінки основних засобів у складі розробки комплексного документу «облікова картка основних засобів», виключення з обліку деяких типових форм, оновлення графіку документообігу та переходу від «MASTER:Бухгалтерія» на ISF Application.

Провівши аналіз переваг та недоліків системи «MASTER:Бухгалтерія»

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

можна зробити висновок, що для ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» важливо змінити дану ERP-систему та змінити її на міжнародну існуючу чи звернутися до ІТ-компаній стосовно розробки унікальної ERP-система повністю за своїми потребами. Оскільки сучасний ринок програмного забезпечення для оптимізації управління ресурсами бізнесу охоплює знач-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ний перелік наземних, був проведений аналіз найбільш популярних розробників та наведено їх частку на міжнародному ринку. Серед наведених розробників було обрано IFS. Потім був проведений аналіз переваг та недоліків ERP- системи від IFS.

Для підвищення ефективності використання основних засобів доцільно

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

використовувати економіко-математичні методи. Для нього було обрано кореляційно-регресійний метод, завдання якого є кількісне визначення тісноти зв'язку між двома ознаками.

Для кореляційного аналізу було підбрано 2 фактори: середньорічна вартість основних засобів та чистий дохід від реалізації. Оскільки даних за

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

аналізований раніше період 2020-2022 рр. не достатньо для необхідної точності і надійності параметрів зв'язку, то було прийнято рішення максимально розширити період до 6 років та проведений аналіз був за період 2017-2022 рр.

Отримане значення коефіцієнт кореляції в розглянутому випадку складає +0,7560, дане значення показнику свідчить про тісний зв'язок вартості основ-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

них фондів і валової продукції. Про це говорить рис. 7.3, де реальні значення параметрів (точки кореляційного поля) близько розташовані до лінії регресії, що виражає середню закономірність.

ВИСНОВКИ

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні засоби відіграють значну роль в виробничому процесі організації. Від того, які засоби праці експлуатуються, в якому стані вони знаходяться і якому рівні технічного розвитку вони відповідають, залежить результат діяльності компанії і його рівень. Успішне вирішення завдань

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

управління основними засобами та обґрунтування інвестиційної політики в їх частині вимагає ефективного обліку, аналізу та різнобічного використання інформації, яка надається.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, а саме про їх визнання, оцінку та порядок відобра-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ження в обліку визначаються у НП(С)БО 7 «Основні засоби» та у МСБО 16 «Основні засоби».

Об'єктом дослідження було обрано Приватне акціонерне товариство «Волноваський комбінат хлібопродуктів». Під час здійсненого фінансового

аналізу ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» можна бачити, що

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

окремі показники не відповідають нормативним значенням. Що стосується аналізу структури основних засобів то бачимо, що в 2020 та 2021 роках для виробництва підприємством було задіяно більша кількість орендованих власних засобів, ніж власних. Співвідношення орендованих основних засобів до власних складало 80% на 20%. В 2020 році відбулося відчутне зменшення

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

орендованих активів з 80% до 32%. Дані зміни в структурі основних засобів відбулись в першу чергу в зв'язку з тим, що ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» перейшло на облік за міжнародними стандартами. При цьому Міжнародні стандарти дозволяють включити до вартості активів деяку частину активів з права користування.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

З даних фінансової звітності ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» можна зробити висновок, що облік та аналіз основних засобів ведеться за 4 групами: будівлі, споруди, машини та обладнання, транспортні засоби та інші основні засоби. Рух основних засобів в ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» оформлюється типовими первинними документа-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

ми що охоплюють операції, що відображають надходження, внутрішню переміщення та вибуття основних засобів.

В результаті дослідження організації обліку на ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» було виявлено такі проблемні ділянки в обліку.

Дані проблеми були згруповані за напрямками на: проблеми обліку аморти-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

зації основних засобів; проблема оцінки та переоцінки вартості; проблема підвищення інформативності первинних документів обліку основних засобів; проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою.

Обліковою політикою ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів»

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

визначено, що амортизація всіх основних засобів незалежно від групи поводиться за прямолінійним методом. Оскільки даний метод не є оптимальним для активної частини основних засобів, то пропонується зробити умовний поділ всіх основних засобів на безпосередньо зайняті у виробництві, до-

поміжні та обслуговуючі та інші основні засоби, які в основному представляють інфраструктуру підприємства. Для перших оптимальним є нарахування амортизації за виробничим методом, для других – прямолінійним.

Проблемною ділянкою обліку основних засобів є їх переоцінка, оскільки в бухгалтерському обліку та бухгалтерській звітності основні засоби повинні відображатися об'єктивно, їх вартість повинна відповідати їх реальному моральному та фізичному стану. З необхідністю відображати фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів, датою переходу є 01.01.2019, 96 ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» було прийняте рішення про переоцінку основних засобів. Але умови ринку диктують необхідність своєчасної та об'єктивної оцінки основних засобів, де особливе місце займає оцінка їх реальної вартості. Тож відображена вартість основних засобів в 2020 та 2021 рр. не була об'єктивною, а саме об'єктивна оцінка об'єктів бухгалтерського обліку дає можливість підвищити інформаційну достовірність бухгалтерського обліку та звітності. Крім того національні та міжнародні стандарти не надаються певну періодичність переоцінки, то слід усунути розбіжності у вартості основних засобів на момент прийняття до обліку та на звітну дату можна шляхом проведення щорічних переоцінок однорідних груп об'єктів основних засобів.

Ефективне функціонування кожного суб'єкта господарювання значною мірою залежить від обґрунтованості побудови системи бухгалтерського обліку, яка є інформаційною підсистемою управління та контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств. Тому зараз існує потреба в підвищенні інформативності документації в цілому, та документації з руху основних засобів, зокрема. Використовувані типові форми первинних документів з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюються один одного.

Слід сформувати єдиний комплексний документ, саме обліковий картку об'єкта основних засобів, яка повинна містити інвентарну частину, в якій зазначено: повне найменування та призначення об'єкта, техніко-економічні показники, плановий строк використання чи обсяг виробництва, інвентарний,

заводський та паспортні номери, матеріально-відповідальну особу; та обліко-

ву частину, в якій міститься інформація про: переоцінку, нараховану аморти-

зацію, ремонтні роботи та результати інвентаризації. Облікова частина по-

винна періодично оновлюватися, щоб в даному документі містилася вся ак-

туальна інформація про об'єкт. Найкращим варіантом є автоматичне за-

повнення облікової частини при проведенні щомісячного розрахунку аморти-

зації та щорічній переоцінці, а також при ремонтних роботах. При цьому ОЗ-

7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів», 3 -8 «Картка обліку

руху 97 основних засобів» та ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів»

втрачають необхідність. Тоді схема документування буде мати меншу кіль-

кість об'єктів та зменшиться рух даних по первинних документах.

Проблема інформаційного забезпечення управління матеріальних

нічною базою є актуальною для ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродук-

тів». Підприємство зараз для обліку використовує програму

«MASTER:Бухгалтерія», яка не повністю задовольняє потреби користувачів.

Слід зауважити, що ПАТ «Волноваський комбінат хлібопродуктів» великим

та складним підприємством з багатьма виробничими процесами та для цього

оперативний облік повинен бути максимально автоматизованим. ERP-

системи повинна бути здатна не лише на бухгалтерський та фінансовий

облік, а управлінський та забезпечувати вищій менеджмент компанії інфор-

мацією для відстеження траєкторії розвитку підприємства. З таким великим

обсягом даних, кількістю номенклатур та виробничих специфікацій

підприємству необхідне створення нової ERP-системи чи професійне

налаштування вже існуючої системи налаштовуючи її повністю за своїми по-

требами, а не використання типових продуктів, таких, як

«MASTER:Бухгалтерія».

Оскільки сучасний ринок програмного забезпечення для оптимізації

управління ресурсами бізнесу охоплює значний перелік найменувань, був

проведений аналіз найбільш відомих розробників та наведено їх частку на

міжнародному ринку. Серед наведених розробників було обрано IFS. Потім

3. Бланк І.А Словник-довідник фінансового менеджера. Київ: Ніка-Центр, 2007. 480 с.
- ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
4. Бурова Т. А., Собчук А.В. Облік, аналіз і аудит в умовах регіонального розвитку економіки. Проблемні питання класифікації основних засобів : матеріали І регіональної наук.-практ. конф. Миколаїв : МНУ, 2015. С. 30-33.
5. Бутинець Ф.Ф. Інформаційні системи і технології в обліку : підручник. Житомир : ПП "РУТА", 2007. 468 с.
- ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
6. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 224 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута», 2011. 224 с.
- ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
8. Васильєва Л.М. Облікова політика за міжнародними та національними стандартами: порівняльний аспект. Агросвіт. 2014. № 6. С. 14-17.
9. Верхоглядова Н.І., Шило В.П. Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч.-практ. посіб.. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
- ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
10. Волощук Л. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства. Праці Одеського політехнічного університету. 2011. №2 (36). С. 329-334.
11. Гавриловський О. С., Стащенко Ю. В. Поняття «необоротні активи» в обліковій практиці. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. №19. URL: http://globalnational.in.ua/archive/19_2017/96.pdf (дата звернення 13.10.2020).
- ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
12. Гнатенко Є.П. Алгоритм аналізу основних виробничих засобів на підприємстві. Тернопіль: Економічна думка, 2016. С. 99-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_26%281%29__16 (дата звернення 13.10.2020).
- ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
13. Грабовецький, Б.С. Планування та економічне прогнозування: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2013. 66 с.

14. Демко І. І. Модель переоцінки основних засобів на виробничих підприємствах. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2015. №2. С. 74-76.

15. Єршова Н.Ю., Портна, О.В. Аналіз господарської діяльності. Теорія і практикум : навч. посіб. Львів, 2015. 312 с

16. Загородній А. Г. Оцінювання ефективності системи обліковоаналітичного забезпечення менеджменту підприємства. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали наук.-практ.

конф. : м. Тернопіль, 23-24 квітня 2010 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. С. 31-32.

17. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. 1072 с.

18. Камінська Т.Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах : дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: 08.06.04. Київ, 2006. 20 с.

19. Кандиба К.О. Аналіз ефективності використання основних засобів. Управління розвитком. 2014. № 3(166). С. 12-14.

20. Карл Маркс. Капітал. Критика політичної економії пер. з нім. за ред. Д. Рабиновича. Харків : Пролетар, 1933. 832 с.

21. Карлберг, К. Регрессионный анализ в Microsoft Excel. СанктПетербург : Альфа-книга, 2019. 396 с.

22. Кононова І. В., Бакум А. О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. № 6. С. 19–23.

24. Кравець О. С. Статистика: навч. посіб. Одеса : Пальміра, 2008. 266 с.

25. Кривенко К.Т. Політична економія: навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 354 с.

26. Лабунська С.В., Беккерова І.В. Управлінський облік: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 352 с.

27. Лукін В. О., Малярєвський Ю.Д. Облікова політика: парадокси впровадження в Україні. Бізнес Інформ. Харків, 2018. №1. С. 259-266.

28. Лучко Р. М., Жукевич С. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб.

Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

29. Маляревский, Ю. Д., Безкоровайная Л.В., Ольховская В. В.

Финансовый учет II : учеб. Пособие. Харьков : ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2017.
253 с.

30. Малярець Л.М., Жуков А.В. Математико-статистичні інструменти діаг-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

гностики ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства.
Економіка розвитку. 2013. № 3. С. 121–127.

31. Мельник Н. Характеристика сучасного рівня впровадження МСФЗ в
світі. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 3. С. 25-30. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_3_6 (дата звернення 25.10.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Полання фінансової
звітності» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення:
25.09.2020).

33. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення:
25.09.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

34. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда» URL:
https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed-1.pdf (дата звер-
нення:
25.09.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

35. Міжнародні стандарти контролю якості аудиту, огляду іншого надання
впевненості та супутніх послуг. Частина I-2016-2017. URL:

https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_чатья1.pdf (дата звернен-
ня
25.10.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

36. Мажарівський С.В., Романчук К. В. Огляд методів амортизації основ-
них засобів в Україні та країнах Європи. Економічний розвиток європейських
країн в контексті інтеграційних процесів: уроки для України: тези виступів
Всеукраїнського молодіжного економічного форуму. Житомир:

ЖДТУ, 2016. 214 с. URL: [https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/96-](https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/96-1.pdf)

1.pdf (дата звернення 29.10.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

37. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ :

Центр навчальної літератури, 2017. 288 с.

38. Огійчук М. Ф., Утенкова К. О. Організація і методика аудиту: навч.

посіб. Київ : Алерта, 2016. 304 с.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

39. Олійник Є. В. Аналіз впливу основних засобів на динаміку відтворення основних засобів. Науковий вісник Ужгородського університету.

Серія «Економіка». 2015. №1. С. 252-255.

40. Олійник Є. В. Удосконалення методики аналізу процесів відтворення

основних засобів. Економічний аналіз. 2014. Т. 18. С. 195-200.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

41. Основні засоби України. Державна служба статистики : веб-сайт URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.10.2020)

42. Павелчак-Данилюк О. Обґрунтування програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах. Вісник

Тернопільського національного технічного університету. 2014. №1. С. 209-

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

218.

43. Петренко Я.В. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті : навч. посіб. Краматорськ : ДГМА, 2014. 320 с.

44. Петти В., Смит А., Рикардо Д. Аналогія економічної класики.

Москва : Эконов, 1993. 478 с.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

45. Пилипенко А. А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Харків : ХНЕУ, 2007. 274 с.

46. Пирожок О.С., Войчишина В.В. Роль облікової політики на підприємстві та вимоги до неї. Наука й економіка. 2016. С. 28-32.

47. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

URL: <https://zakonrada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 20.10.2020).

48. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ :

Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.

49. Пономаренко В. С., Малярець Л.М. Багатовимірний аналіз соціально-економічних систем. Харків: ХНЕУ, 2009. 384 с.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

50. Потриваєва Н.В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства. Інноваційна економіка. 2014. № 3. С. 228–232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_34 (дата звернення: 10.10.2020).

51. Правдюк Н.Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства. Облік і фінанси. 2015. № 4 (70). С. 53–60.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

52. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.10.2020).

53. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Міністерства фінансів від 07 лютого 2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 20.10.2020).

54. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ Міністерства фінансів України від 28 липня 2000 р. N 181.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00> (дата звернення: 24.10.2020).

55. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27 квіт. 2000 р. N 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 24.10.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

56. Про затвердження типових форм первинного обліку (Форми NN ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-5, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9, ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16) : наказ Міністерства статистики України від 29.12.95 №352. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95> (дата звернення: 20.10.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

57. Про рішення Рад національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): указ Президента України від

15.05.2017 № 133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2017> (дата

звернення: 24.10.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

58. Рзаєв Д.О., Рзаєва С.Л. Основні засоби підприємства: аспекти та аналіз ефективності використання. Моделювання та інформаційні системи в економіці. 2015. № 91. С. 235-246.

59. Садовська І. Б. Удосконалення обліку, контролю і аналітичного забез-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

печення управління підприємством в умовах глобалізації економіки: монографія. Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2017. 262 с.

60. Самбурська Н. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами: теорія і практика: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2015.

289 с.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

61. Самуельсон П. Економіка : пер. с англ. Москва: НПО «Ділон», 1992.

62. Святенко І.М. Вплив факторів на формування облікової політики підприємства. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2014. № 2. С. 246-252.

63. Следь, О. М. Удосконалення системи показників оцінки оновлення ос-

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

новних засобів виробництва. Економічний аналіз, 2013. Том 14, № 3. С. 203210.

64. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : ЗНАННЯ, 2016. 663 с.

65. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПШАА, 2016. 432 с.

66. Фартушняк О. В. Обліково-аналітична система та її інформаційне забезпечення: сутність, характерні ознаки. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика : матеріали міжнарод. науково-практ. конф., м. Харків, 29–30. берез. 2018 р. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. С. 364–

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

67. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 566 с.

68. Часовнікова Ю. С. Система обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків 3-4 берез. 2020 р. Харків : ФОП Панов А. М., 2020. С. 440–442.

69. Чичулін, В. П. Аналіз кореляційних зв'язків стохастичних характеристик будівельних конструкцій. Збірник наукових праць. Серія: галузеве машинобудування. Будівництво. № 1(43). Полтава: ПолтНТУ, 2015. С. 81 – 86.

70. Шум М. А., Чуприна Л.В., Хільська А.О. Проблеми обліку та аналізу використання основних засобів підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2019. №6. С. 20-22.

71. Щербініна С.А., Клішко О.Г., Маронко Т.Р. Застосування економічного тематичного моделювання для аналізу діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=6&y=2019> (дата звернення: 10.10.2020).

72. Юрченко Г. Г., Овсяк Н. В. Облікова концептуалізація основних засобів у національній та міжнародній практиці: теоретико-методологічні аспекти. Сучасний стан і тенденції розвитку сучасної європейської науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2015. Том 1. С. 130–138.

73. Panorama Consulting Solutions. Panorama Consulting Group : вебсайт. URL: <https://www.panoramaconsulting.com/enr/blog/> (дата звернення: 15.11.2020).

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"